

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadási felelős: Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Buday Barna.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”
mezőgazdasági üzemi osztálya

1907. évi április hó 25-én (csütörtök) d. u. 4 órakor a „Köztelek” tartandó ülésére.

Tárgy:

A számviteli bizottság megalakulása és ügyrendjének megállapítása.

Budapest, 1907 április 16.

Ráthonyi Reusz Henrik s. k.,
bizottsági elnök.

Károlyi Sándor gróf szoboralap javára legutóbbi kimutatásunk óta az alanti adományjegyzések történtek:

	korona
Bihar-Ugrai fogyasztási szövetkezet	10
Derfnyák Béla	1
Szegvári katolikus kör	10
Szegvári fogyasztási szövetkezet	10
Dömsöd, Dob községi hitelszövetkezet	100
Szilágyosmői ipari és gazd. hitelszövetkezet	5
Nemesvidi hitelszövetkezet	10
Micskei hitelszövetkezet	20
Micskei fogyasztási hitelszövetkezet	2
Rosenberski Gyula	5
Sarkadkeresztúri fogyasztási szövetkezet	5
Fromail Ferencz	9-50
Bernrieder József	10
Gelléri Mór	10
Sümevidéki Gazdakör	10
Patvaros községi hitelszövetkezet	20
Patvaros községi fogyasztási szövetkezet	10
Kemény Kálmán báró	40
Eszterházy Miklós herceg	1000
Középtiszai armentesítő társulat	100
Összesen	1405-50
Legutóbbi kimutatásunk összege	37557-62
Főösszeg	38963-12

Tenyészállatvásár rendező-bizottság ülése.

(1907 április 15.)

Jelen voltak: Pirkner János, elnöke alatt Bathó Ferencz, Berzeviczy Zsigmond, Kúszler Henrik, Málnássy Ferencz, Pallavicini Ede ögróf, Rácz István dr., Reusz Henrik, Riedl Kálmán, Salgó József dr., Sierbán János, Szily Tamás. Az egyesület tisztviselői kara részéről Rubinek Gyula igazgató, Kovácsy János gyakornok, Murányi Nándor törzskönyvelő és Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár, mint előadó.

Pirkner János elnök megnyitja az ülést. Jeszenszky Pál előadó bemutatja Budapest székesfőváros tanácsának átiratát, melyben a tenyészállatvásár rendező- és bíráló-bizottságába Melly Béla dr. és Salgó József dr. törvényhatósági bizottsági tagokat küldi ki.

Tudomásul szolgál. Előadó előterjeszti, hogy a folyó évi március hó 24. és 25-én megtartott tenyészállatvásár a következő eredménnyel zárult: felhajtás volt összesen 971 darab, ebből eladatott 536 darab: 55-20%, összesen 243,703 korona 75 fillér értékben, amelyből 7872 korona 60 fillér felesleg maradt, szemben a múlt évi 4149 korona 91 fillérel.

A bizottság örvendetes tudomásul veszi a szép eredményt.

Előadó előterjeszti Bernolák Károly dr. levelet, melyben a tejelő juhok csoportja részére díjak kifizetését kéri a jövőben rendezendő tenyészállatvásárokra és szakvéleményt kér, vajjon a friz-juhok tenyésztésének felkarolása a köztenyésztés szempontjából kívánatos-e?

A bizottság határozatilag kimondja, hogy a jövőben tartandó tenyészállatvásárokon a tejelő juhok díjazásáról is gondoskodni fog. A friz-juh tenyésztés köztenyésztési szempontból való létjogosultságának elbírálására a bizottság nem tartja magát hivatottnak, hanem a kérvényt az állattenyésztési szakosztályhoz teszi át.

Hunyady László gróf uradalma azon kérdésére, hogy vajjon az ő régi bérni tenyészete miért kapott csak II. díjat, holott a csak néhány év

óta fennálló Almássy-féle tenyészet I. díjban részesült, a bizottság azt a választ adja, hogy a vásáron nem a tenyészetek, hanem a felhajtott egyedek díjazatnak s így, ha a bíráló-bizottság az Almássy-féle bikát első díjra méltónak találta, úgy az mindenesetre kiválóbb volt, mint a Hunyady-féle.

Előadó közli, hogy az állattenyésztési és mezőgazdasági lapokban szintén jelentek meg különböző kifogások a bíráló-bizottság összeállítása és maga a bírálat ellen.

Pirkner János elnök reflektálván a felmerült támadásokra, melyek őt és a bíráló-bizottság állattenyésztési felügyelő tagjait igazságtalanul érték, azon óhajának ad kifejezést, hogy az „OMGE.” igazgató-választmánya megfelelő formában ezen támadásokkal szemben elégtételt nyújtson és védelmébe vegye a bíráló-bizottságot és különösen az állattenyésztési felügyelői kart.

Többek hozzászólása után a bizottság abban állapodott meg, hogy a felhozott panaszok elbírálására egyedül az állattenyésztési szakosztály, illetve az „OMGE.” igazgató-választmánya illetékes, amiért is ezen ügyeket határozathozatal végett oda átteszi.

Reusz Henrik indítványára a bizottság elhatározta, hogy jövőben a díjazott állatok állása felett a bírálat alkalmával nyert értékszámok közszemlére tétessenek. A bírálati munka megkönnyítése és gyorsítása érdekében pedig a jövőben vétessék fel a vásártervezetbe, hogy a tulajdonosok már a bejelentés alkalmával jelöljék meg azon állatokat, amelyekkel díjra pályáznak.

Ezzel kapcsolatban Reusz Henrik szükségesnek tartja a régi bírálati szabályok átdolgozását, illetve új bírálati szabályzat megalkotását.

A bizottság Reusz Henrik indítványát elfogadván, a bírálati szabályzat tervezetének kidolgozását egy bizottságra óhajtja bizni, melynek elnökeül Reusz Henriket kéri fel azzal, hogy annak tagjait saját belátása szerint válassza meg.

Jeszenszky Pál előadó indítványára a bizott-

Ára
drb-ként
42
korona.

Most jelent meg a tavaszi és szőlőművelési árjegyzékünk, a melyben az összes szőlővédekezési anyagok, eszközök és permetezők **jutányos árai** fel vannak tüntetve.

Kívánatra ingyen és bérmentve megküldjük a gazdáknak.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám

ság határozathozza, hogy a vásártervezetben helyreállítsák azon régebbi intézkedés, hogy az egyes csoportokban ki nem osztott díjak áthelyezéséről az összbíró bizottság határozzon és ne a rendező-bizottság.

Előadó előterjeszti több nagy tenyésztő azon kívánását, hogy azok a tenyésztők, akik a vásáron nagyobb állatcsoporttal vesznek részt, a vásár megnyitása után azonnal aukciót rendezhessenek.

A bizottság ezt próbaképpen elfogadja azzal, hogy az ilyen aukciót rendezni óhajtó tenyésztők az aukció előtt eladást nem köthetnek. A kiáltási árt a tulajdonos szabja meg.

Elnök indítványára köszönetet szavaz a bizottság *Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár*nak a tenyész-állatvásár sikeres rendezéséért, a *bíró-bizottság*nak pedig fáradtságos közreműködésükért. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést be-rekeszti.

Közgazdasági szakosztály ülése.

(1907 április 16. és 18-án.)

Jelen voltak: *Zselénski Róbert* gróf elnöklelte alatt *Desseffy Aurél* gróf, az OMGE. elnöke, *Pallavicini Ede* ögróf, az OMGE. alelnöke, *Andrássy Sándor* gr., *Bárczay Sándor*, *Bartóky József* dr., *Bernát István*, *Bolla Mihály*, *Bottlik Iván*, *Dáni József*, *Dániel Pál*, *Döry Frigyes*, *Emödy József*, *Eörssy Ferencz*, *Ermély Gyula*, *Erekly Károly*, *Eszterházy Mór* gróf, *Fenyvessy Adolf*, *Förster Lajos*, *Frankl Ede*, *Fromm Antal*, *Galgóczy Károly*, *Hatolka Gyula*, *Horváth József* marosújvári, *Hertelendy Ferencz*, *Horváth Jenő*, *Keller Gyula*, *Kodolányi Antal*, *Koppely Géza*, *Kovács Ernő* dr., *Kubinyi Márton*, *Lederer Arthur*, *Leibach László* dr., *Löherer Andor*, *Majláth József* gróf, *Majláth Géza* gr., *Matuska István*, *Mayer Pál*, *Mende Jeromos*, *Nagy György*, *Németh József* dr., *Oláh Elemér* dr., *Pallavicini György* ögróf, *Percezel Ferencz*, *Propper Samu*, *Radóczy István*, *Reusz Henrik*, *Schopp Mihály*, *Seueger Elemér*, *Serfőző Géza*, *Suhajda István* dr., *Szerepady Aladár*, *Szemere Huba*, *Szentiványi Gábor*, *Semerecsány György*, *Sztáray Sándor* gróf, *Tóth Jenő* dr., *Vásárhelyi Dezső* szakosztályi tagok, az egyesületi tisztviselőkar részéről: *Rubinek Gyula* igazgató, *Jeszenszky Pál* ügyvezető-titkár, *Mutschenbacher Emil* dr. s-titkár, *Fabricius Endre* és *Kovácsy*

János gyakornokok. *Buday Barna* szerkesztő-titkár és *Szilassy Zoltán* szövetségi titkár mint előadók.

Zselénski Róbert gróf, a szakosztály elnöke üdvözlőlvén a nagy számban megjelent tagokat, az ülést megnyitja. A napirend első tárgya:

Határozathozatal a szőlőpermetezők vámjának fentartása érdekében.

Felkéri az előadót előterjesztése megtételére. *Szilassy Zoltán* előadó: Méltóztatnak tudni, hogy a szőlőtermesztésnél a peronoszpora elleni védekezésnek egyik legfontosabb eszköze a permetezés. Az erre alkalmas gépeket eddig legnagyobb részben a külföldről hoztuk be, újabb időben azonban, amióta a francia Vermorel-féle gépek gyártási szabadalma felszabadult, hazánkban is alakult gyár, amely a permetezőket gyártja. Most az osztrák kereskedők és részben magyar kereskedők is aziránt indítottak mozgalmat, hogy a pénzügyi miniszter a permetező vámját, mint nemtelen fémből készült gépnek vámját a métermázsánkénti 100 K-ról 34 K-ra szállítsa le. A Magyar Mezőgazdák Szövetsége tehát, melynek kezdeményezésére Magyarországon is megkezdődött a permetezőgép gyártása és ma már jelentékeny iparágat képez, azzal a kéréssel fordult egyesületünkhöz, hogy úgy amint ez ügyben már a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége is állást foglalt, a kormányhoz egyesületünk is felterjesztést intézzen aziránt, hogy a szőlőpermetezők eddigi métermázsánkénti 100 koronás vámtétele, mely egy permetezőnél körülbelül 10 koronának felel meg, továbbra is fentartassék, hogy ezáltal a magyar ipar ezen szépen fejlődő ágazatának léte alapja biztosíthatassék, annál is inkább, mert ezáltal a termelőkre tulságos nagy teher úgy se hárul.

Ezen ügy elintézése annyiban sürgős, mert a kereskedelemügyi miniszteriumban a döntés a legközelebbi napokban meg fog történni és így kívánatos, hogy az egyesület véleménye is a miniszterium előtt legyen a döntés alkalmával.

Előadó javaslatba hozza a sürgős felterjesztés intézését. (Helyeslés.)

Zselénski Róbert gróf elnök a szakosztály egyhangú határozataként kimondja, hogy a Magyar Mezőgazdák Szövetsége átirata folytán a szőlőpermetezők 100 koronás vámjának fenn-tartása ügyében sürgős felterjesztés intéztessék a pénzügyminiszterhez.

A napirend második tárgya:

A gazda és gazdasági cseléd közötti viszony szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Zselénski Róbert gróf elnök: Tisztelt Szakosztály! A magam részéről, midőn szó volt arról, hogy ezirányban új törvényjavaslat készíttessék, abban a véleményben voltam, hogy a mostani időszak nem kedvező egy új törvényjavaslat készítésére és jobb szerettem volna, ha megmaradunk a régi törvénynek, amely mellett is a gazdaközönség úgy ahogy, boldogult. Véleményem szerint a törvények folytonos újítása zavart okoz úgy az egyik, mint a másik félnél s a törvények ezen folytonos módosítása ritkán jár közgazdasági haszonnal.

Minthogy azonban a javaslat megtételét s most a parlament asztalán fekszik, sürgősen s behatóan foglalkoznunk kell azzal. A jelenlegi törvényjavaslat sokkal jobb, mint az előző, de véleményem szerint ez sem felel meg távolról sem azoknak a követelményeknek, melyeket a gazdák egy törvényjavaslatról jogosan várhatnak.

A tárgyalás rendjére nézve ezután azt javasolja, hogy az általános vita mellőzésével az előadó véleményét előterjeszti s a törvényjavaslatot szakaszonként tárgyalva a tagok megteszik az egyes pontokra észrevételeiket s ezek alapján szövegezzük a kifogásolt szakaszokat. (Helyeslés.)

Buday Barna előadó mindenekelőtt kijelenti, hogy a földmívelésügyi miniszter által készített törvényjavaslat a magyar gazdak régi sürgős követelését képezi. A ma még érvényben levő cseléd-törvényt 1876. évben alkotta meg a törvényhozás és 30 év elegendő idő arra, hogy az abban lefektetett intézkedések elévüljenek.

Kétségtelen az, hogy a multhoz képest a javaslat sok intézkedése haladást jelent, különösen abban az irányban, hogy a nehezen elintézhető kétségeket és jogi bizonytalanságokat megszünteti, világosabb, tisztább helyzetet terem, a külső cselédek jogi viszonyait külön szabályozza, föltétlenül humánusabb szellemben intézkedik a cseléd sorsát illetőleg, ami bizonyos mértékig kell, hogy méltányoltassék s végül: ami a legfontosabb, e törvényjavaslat a gazdák ama régi panaszát megszünteti, hogy az arató- és cselédsztrájkokkal illuzóriussá tétetik a mezőgazdálkodás. A javaslat a munkamegtadadás ellenében szigorú intézkedéseket tartalmaz, ugyszintén arra nézve is, hogy az el-

TÁRCZA.

Vissza a faluba!

Nemrégiben jelent meg Amerikában egy könyv *T. Byard Collins* tollából, amely a modern mezőgazdaságról szól. Ennek a könyvnek az első fejezete olyan közérdekű, hogy azt hiszem, t. gazdáink örömmel fogják venni a következőkben szabad fordítását. Az író igazi amerikai lelkesedéssel és önbizalommal beszél a mezőgazdaság előnyeiről és óriási jövőjéről. Még a szkeptikust is elfogja a lelkesedés, ha arról a gyönyörű haladásról olvas, amelyet az utóbbi években az amerikai mezőgazdaság tett. Habár a közlemény közvetlenül az amerikai viszonyokra jellemző, mi is sokat tanulhatunk belőle. A mezőgazdaság nálunk is igen elhagyott és szinte megvetett foglalkozás volt egészen a legújabb időkig s igazán nem mondhatjuk azt, hogy ma már felesleges honfitársainkat a mezőgazdaság nagy fontosságára figyeimeztetni.

De most már adjuk át a szót az amerikai írónak.

„Vissza a faluba!” Ez a kiáltás nem volt soha olyan erős, sem pedig olyan figyelemreméltó, mint napjainkban, a huszadik századnak ezekben a kezdő éveiben. Igaz ugyan, hogy a nemzetgazdaságtan tudósai régebben is gyakran hangoztatták ezt a hazai kiáltást, mivel igen helyesen, azt gondolták, hogy nagyon sok nyomorúságnak, amint most a városok tulsufolt-

sága okoz, véget lehetne vetni, ha elhagynók ezeket az emberi méltóságokat s visszatérnénk az anyaföldhöz. Sokan közülük csak azért lelkesedtek, ezért az eszméért, mert lelki szemük előtt látták azt az életet, amely a testnek, léleknek tökéletesítésére, az erkölcs nemesítésére sokkal alkalmasabb a mai városi életnél. Mi azonban ezt a célt sokkal tágabb értelemben és sokkal nagyobb körben akarjuk elérni. A mi kiáltásunk nemcsak a népes városok lakóinak szól. Hallja meg mindenki ezt a kiáltást! bármilyen nagyságu város vagy falu emberei; hallják meg azok is, akik a földet művelik, hogy ne legyen kedvük otthagyni foglalkozásukat. Hallják meg mindazok, akik nincsenek megelégedve jelenlegi foglalkozásukkal s azok is, akiknek nem volna szabad megelégedve lenniök. Ez nemcsak a nemzetgazdaság tudósainak, a tanítóknak, papoknak és államférfiaknak a kiáltása, hanem a prófétáké is, akik a jövőbe látnak s az emberiségnek szebb jövőjét megálmodják.

A mezőgazdaság történetének csodálatra-méltó korszaka az, amelynek kezdetén most állunk. Ebben a korszakban az ügyesség, talá-lékonyosság, előrelátás, kísérletezés számszorosán gyümölcsözővé fogja tenni mindazt a munkát, amelyet a föld munkálására fordítunk. Egészség, gazdagság, boldogság, hosszú élet lesz a föld munkásainak jutalma. Olyan csodálatos fejlődésen fog a mezőgazdaság átmenni, mint amilyent az emberiség a mult században az ipar terén élt át. A hajóépítés például néhány

év alatt haladt annyira, hogy az Atlanti-oczeán átkelésének idejét, mely azelőtt három hónap volt, hat napra szorította le. A vasuti közlekedés terén játszva győztek le olyan nehézségeket, melyek előtt az előző évben még mint áthághatatlan akadályok előtt állottak. Azok előtt a csodák előtt, amelyeket az ember az elektromosság leigázásával művelt, ámulva áll az ember: egy emberöltő előtt ezekről a tüneményekről jóformán sem tudtunk. Ehhez hasonló lesz a mezőgazdaság haladása.

Az emberek legnagyobb része azt gondolta, hogy a föld mivéléséhez sem különösebb értelem, sem tanulás nem kell. Nagyon sokan úgy gondolkodtak a gazdáról, hogy az olyan ember, „aki csak az ökreiről tud beszélni”. Komolyabb emberek is vélekedtek úgy, hogy a gazda munkája csak kinlódás s oly kevés az anyagi haszon belőle, hogy értelmes embernek nem érdemes ilyesmivel foglalkoznia. De az idők változnak. Már a mult emberöltőnek egy filozófusa megmondotta, hogy eljön az az idő, amikor alig lesz ember, aki százötven holdnyi földön ne találna munkakedvének és értelmi tehetségeinek kellő teret. Ez az idő ma már eljött. Manapság már tudják, hogy a mezőgazdaság mily óriási teret nyújt a kutatásnak és haladásnak. Kitünő üzletemberek, előkelő iparosok és kereskedők kezdenek a földdel foglalkozni s ezt képességeikkel nem tartják összeegyeztethetetlennek. Azok, akik komolyan veszik a mezőgazdaságot, kezdik belátni, hogy semmi-féle észbeli tehetség sem tulságosan nagy a

szerező
ne ad
a java
hosszu
zás és
kisebb
szerző
annak
ből jo
tóság
széles
terhek
láfői
egyenl
nagy
heziti.
kedése
a min
heti m
Ez
a törv
nál vit
részt v
lyeket
módos
nak m

Kos
kozata
fenn
alku
megol
terjed
egy b
azonb
azt m
Kossu
báró
megny
hangs
ciklus
ben á
magya
beleill
Egy
nyugl
is gon

föld m
akik is
és fia
vinni,
szerier
jeles
már m
állnak
sággok
tanítás
kolák
eszköz
tudomá
a reáj
A tu
más á
voltak
titokna
kutatta
is, am
A föld
kutató
gokat
nálva
létre.
gondol
azok i
utak,
nem v
ket ki
kén d
lyek a

szerződött cselédnek utlevelet a hatóságok ki ne adhassanak. Mindeme előnyökkel szemben a javaslat hibájául tekinthető, hogy tulságosan hosszú, sok szakasza van s sok benne a hivatkozás és így nem könnyen áttekinthető, a cseléd és kisebb intelligenciájú gazda meg nem érti, a szerződést kivételtől magánjogi jellegéből s annak közjogi jellegét ad. Apró összeütközések-ből jogi eseteket kovácsol s a közigazgatási hatóság beavatkozásának s esetleg önkényének széles teret nyit. A gazdára igen jelentékeny új terheket ró. A nagyobb családú cselédek családfelei költségének jó részét a gazdára hátrítván, egyenlőtleneséget okoz a fizetésben és éppen a nagy családú cselédnek helyhezjutását megnehezíti. Ennek daczára a javaslat egyes intézkedései nagy körültekintéssel készültek s ezért a minisztert a gazdaközönség elismerése illetheti meg.

Ezután a szakosztály szakaszonként tárgyalta a törvényjavaslatot. Majdnem minden szakasznál vita folyt, melyben az összes jelen voltak részt vettek. A javaslatok azon szakaszait, melyeket a szakosztály módosított, a megejtett módosításokkal együtt a „Köztelek” mai számának mellékletében közöljük.

Huszéves vámszerződés.

Kossuth Ferenc és Beck báró nyilatkozatai után semmi kétség sem foroghat fenn aziránt, hogy a két kormány közötti alku nem a legközelebbi tíz évre szóló megoldás körül forog, hanem 1927-ig terjedő megállapodásokról van szó. Ez az egy bizonyos, a nyilatkozatok többi része azonban pithiai jóslatszerű, amiből ki-kí azt magyarázhatja ki, amit jónak lát. Kossuth megnyugtatta saját pártját, Beck báró megnyugtatta iparosait. Sőt Kossuth megnyugtatta a magyar gazdákat is, amidőn hangsúlyozza, hogy az önállóság első ciklusában épp a mezőgazdaság érdekében átmenetről kell gondoskodni, hogy a magyar mezőgazdaság az új helyzetbe beleilleszkedhessék.

Egyelőre tehát meg vagyunk mi is nyugtatva, mert ebből látható, hogy reánk is gondolnak.

Beck báró tehát győzedelmeskedett eddig, mert a huszéves szerződéskötés gondolata az övé. Győzedelmeskedett, mert a magyar kormány egy deklaráció keretén messze tulmenő garanciákat keres az 1917-en tulmenő időszakra, Beck báró pedig szintén tudni akarja, mi történik 1917 után. Sőt az 1917-ig menő rendezésnél is csak az esetben hajlandó a vámszerződés formáját és a Széll-Körber-fele kiegyezést alapul venni s a fogyasztási adók külön kezelésébe belemenni, ha az 1917-en tul menő 10 éves időszakra nézve a magyar kormányval megállapodásra tud jutni.

Ez a huszéves vámszerződés ideája most, hogy határozottabb formában felmerült, már nem is részesült magyar részről abban a határozott visszautasításban, mint első alkalommal. S ez érthető is, mert akkor arról volt szó, hogy a jelenlegi állapot tartassék fenn husz évre.

Ha meggondoljuk, hogy a kiegyezési tárgyalások végtelensége mily kárt okozott már az országnak, de Ausztriának is, mert hisz már tíz éve a kormányok egyebet sem csinálnak, mint állandóan kiegyeznek, akkor kellőleg méltányolni tudjuk azt a törekvést, mely 20 évre kikapcsolni akarja a vámpolitikai torzalkodásokat, annál is inkább, mert a választási reformok következményeképp mindkét ország kormányát a belpolitika erősen fogja lekötöni.

Gazdasági szempontból tehát a husz éves vámszerződés s e révén a vámpolitikai s az ezzel összefüggő közjogi kérdéseknek husz éves rendezése és kikapcsolása a parlamentek vitáiból elvileg csak előnyös lehet s minden a megoldási módtól függ.

De csakis elvileg, mert itt is, tulnan is nagyon reáuntunk a végtelenségbe húzódo kiegyezési tárgyalásokra s a gazdasági fejlődést megakasztó bizonytalanságra s két-

ségtelen, hogy egy husz évre szóló megállapodást egy nagyarányú gazdasági felendülés követné nyomon.

Minden azonban a részleteken, a megoldás módján fordul meg. 1917-ig hogy mi fog történni, azzal körülbelül tisztában vagyunk, de nagy homály fedi az 1917-en tuli időszakra szóló megállapodások s illetve tervek lényegét illetőleg.

Felesleges is egyébként azokkal foglalkozniok, mert azok még csak embrionális stádiumban vannak. Lesz alkalmunk még a megoldás mikéntjéhez is hozzászólni, addig pedig nincs okunk nem bizalommal viseltetni a kormány iránt, amely sokkal nagyobb nehézségek előtt áll, mintsem azt sejtjenők.

Sőt komoly és előkelő államférfiak meggyőződése az, hogy az egész tárgyalásból nem lesz semmi, mert ha a két kormány meg is állapodik, az osztrák parlamentben a különválás bármely formájának többséget kapni nem lesz lehetséges. Egyszóval, miként már ismételtén megirtuk, állandóan kísért a reciprocitás.

A másik nehézség az 1917-en tul menő megállapodások megformulázása körül áll fenn.

Az ország vámpolitikáját husz évre előre lekötöni nemcsak nem rokonszenves eszme, de gazdasági szempontból igen veszedelmes is lehet. Mert ugyan ki tudja megmondani, hogy 1917-ben mily vámpolitikai irányzat követése lesz legelőnyösebb az országra nézve, a szabad kereskedelmi vagy a védvamos, a szabad forgalom a közbenső forgalomban vagy a kölcsönös elvámolás.

Azt látjuk már eddig is, hogy az 1917-en tul menő megállapodásokat az osztrák kormányelnök erőszakolja, mert elhatározási szabadságunkat eleve megkötni akarja. Ha e megállapodásokba pedig bele nem megyünk, akkor nem hajlandó a Széll-

föld műveléséhez. Ezek azok a lelkes férfiak, akik iskolákat, intézeteket követeltek a maguk és fiaik részére; ezek akarták azt keresztül vinni, hogy a gazdaság tudományosan és tervszerűen dolgozzék. Washington és utána több jeles államférfiu dolgozott ez irányban s ma már meg is van a foganatja. Kitünő iskolák állnak a gazdák rendelkezésére; ezek gazdaságokkal vannak összekötve s így a gyakorlati tanítás karöltve jár az elméletivel. Ezek az iskolák bőkezűen el vannak látva a szükséges eszközökkel, hogy megfelelően művelhessék a tudományt s oly férfiak állnak az élükön, akik a reájuk bízott feladatnak igazán megfelelnek.

A tudomány és az emberi foglalkozásnak más ágaiban tett felfedezések nagy hatással voltak a mezőgazdaságra. Az ember már sok titoknak jött nyitjára, átvizsgálta a tengert, kutatta a csillagokat, sőt azt a misztikus étert is, amely az anyagok atomjainak közeit betölti. A föld, a talaj felé is fordította hát az ember kutató szemét s valóban csodálatraméltó dolgokat látott s e kutatás eredményét felhasználva még csodálatraméltóbb dolgokat hozott létre. Oly földek, melyekről azelőtt nemcsak gondolták, hogy értéktelenek, hanem valóban azok is voltak, ma gyönyörűen teremnek. Az utak, melyek azelőtt közlekedésre egyáltalában nem voltak alkalmasak, ma átengedték helyüket kitünő mintáknak. Új fajtájú növények büszkén daczolnak a fagygyal, pedig elődeik, melyek a fagy előtt beadták derekukat s tönkre-

mentek, mily sok szomorúságot okoztak gazdáiknak. Csak nemrégiben igaztuk le a kaktuszt, amely eddig a sivatagnak haszontalan növénye volt; ma pedig már mint hasznos és élvezhető növényt szélteben-hosszában termelik. Az, amit az emberi ész és ügyesség a kaktusszal művelt, ujmutatás lehet nekünk a jövőbe. Már elértük a magnólküli almát s a fulánknólküli méhet s sok más el fogunk érni. Olyan új gyümölcsöket termelünk, amelyeket Ádám a paradicsomban hiába keresett volna; a modern kertész varázspálczája hozta ezeket létre. Burbank számos gyümölcsnek és virágnak nagyságát megkétszerezte és majdnem tetszése szerint változtatja meg a természet színeit; hiszen már a kék rózsá eljövetele is csak rövid idő kérdése. Azt a munkát, amit Burbank elkezdett, sok ember fogja folytatni s csodálatos eredményeket fognak elérni.

Az állatok és növények betegségei és ellenségei rengeteg bajt okoztak a gazdáknak, alig tudtak velük megküzdeni. Ma már ugy ellenőrzik és gyógyítják ezeket, hogy legfeljebb muló aggodalomról lehet szó. Az időjárás változásáról idejekorán előre értesül a gazda. Minálunk tizennyolez millió ember segíti munkájában a meteorológiai intézetet, amely országunknak legtávolabb eső és legelhagyottabb helyein élő gazdáinkat is pontosan értesíti a bekövetkező időjárásról. E jóslásoknak 85%-a beválik. A mi meteorológiai intézetünk más országok hasonló intézeteivel karöltve bámulatos

kütiartással kutatja a légkör tüneményeit. Az áradás és szárazság okait éppen olyan buzgalommal keresik, mint az orvos valamely veszedelmes betegség bacillusát. Oly szép reményeink vannak a jövőre nézve, hogy még a pesszimisták is bátran elhíhetik, hogy nincsen messze az az idő, amikor csak 5% hiba lesz az időjövendölésekben s amikor nemesak néhány hétre, hanem egy évre előre meg tudjuk mondani az időjárást. Azt a hasznót elgondolni is alig lehet, ami abból fog származni, ha a meteorológiai intézet bármely helyre három hónappal előre meg fogja mondani, hogy hideg vagy meleg, száraz vagy nedves, korai vagy késői nyarunk lesz-e?

Ma már tetszésünk szerint növelhetjük a burgonya és tengeri keményítőtartalmát, a cukornád és répa cukortartalmát, a buza sikkértartalmát. Ha nagyon kicsinyeknek tartod a tojásokat, melyeket tyukjaid tojnak, megnövelheted őket. Ha kevés a nitrogén talajodban, baktériumokat szórhatsz reá harmincz filléért holdanként s ezek lekötik a levegő nitrogénjét s táplálják növényeidet. Még szikes talajon sem kell kétségbeesned, ma már ott is szép termésre lehet kilátásod. Nemesak az alágcsővezés terjedt el nagy mértékben, hanem a szárazságot is legyőztük, úgy hogy ma már a gazda külső körülményektől függetlenebb, mint a legtöbb más foglalkozású ember.

Természetesen a gazdának azért még mindig sok bajjal kell megküzdenie s a nehéz munka

Körber-féle megállapodásokat még tárgyalási alapul sem elfogadni.

Bizony más volna ma a magyar kormány helyzete, ha birtokon belül tárgyalhatna, azaz ha a Széll-Körber-féle kiegyezést elfogadva, azt életbelépteti. Nem kellene most az 1917. évi határidővel vesződni, hanem összes tevékenységét a belreformok foganatosítására fordíthatná.

A sonkacsont árnyékáért, a vámszerződésért elejtették a kész vámszövetséget s ma egyik sincs, hanem függünk Beck báró ur kezétől, aki elég ravaszul a már kész kiegyezési alapot kihuzta a lábunk alól. Bárcsak újabb csalódások ne ériék az országot. R. Gy.

A vámpolitikai helyzet és a gazdák.

Tíz évi jubileumát üheljük annak a vámpolitikai konkubinatusnak, melyben Ausztriával az utolsó vámszövetség lejártá óta (1897) vegetálunk. Az aránylag jobb értékesítés, az alacsony kamatláb, a milliárdos konverzió, a felületes szemlélő előtt — és sajnos sok ilyen van — nem juttatta tudatára ezen provizoriumok destruktív hatását a gazdák se igen érezték, hisz a szabadforgalom megvolt. A két jó termés, mely ugyan csak a terhek elviselését könnyítette, de a terheket nem apasztotta, szinte jobbnak mutatta a helyzetet, hisz a magyar gazda, ha egy esztendőben nem kell prolongálni és a váltóját nem óvatolják, már mindjárt Rothschildnek vagy Vanderbiltnak képzelte magát!

És most, mikor nyakunkba szakadt a kivándorlás, munkáskérdés, magas kamatláb, a birtok- és bérletárak kezdődő esökkenése, a rossz termés perspektívája, a fizetésemelések egész sorozatával az optimizmus, mintegy varázsütésre, eltűnik, elkeseredés, a patikus kishitűség lép helyébe; mindenki látja a helyzet komolyságát, melyet tán legjobban jellemez az, hogy a két

évi rekordtermést nem a kivándorlás és birtok-eladások apadása, hanem rekordkivándorlás és rekordparcellázás követte!

A „Köztelek” mult számában Rubinek Gy. igazgató már rámutatott a helyzet komolyságára, legyen szabad ezt csak egy-két vonással ki egészítenem.

Az első ami a vámpolitikai helyzetet jellemzi, a gazdák határozatainak teljes ignorálása. Hiyatkoznak a lapok, frakciók, vacsora-trösztök egyes politikuskok többé-kevésbé avatatlan nézeteire, de hogy bárki a gazdák nagygyűlésének vámpolitikai határozatára hivatkozna, azt hiába keressük. A gazdák szavának a vámpolitikai helyzet alakításában sokkal kevesebb súlya van, mint bármely ambíciózus stréber, ugrató vagy tullicizáló szájkodásának!

Nézzük végig azokat a határozatokat, melyeket Pestről megyékre, kamarákra rádiktáltak, sok mindenféle nagyhangú követelés van bennük, de a „gazda” szót hiába keressük a vámpolitikai sovíniszták és stréberek lexikonjában!

Minden irányban stabilitásra van szükségünk, legalább 10 évre; a mostani magas kamatláb, melyet a Morgan-Harriman duellum okozott s melyet perenálissá fog tenni a francia tőke fokozott kivándorlása Amerikába, a legnagyobb óvatosságot követelné a bankkérdés kezelésénél és mikor az egész sajtó, a parlament tele torokkal követeli az iparfejlesztést (parasztpolitikáról — *leo non captat muscas* — ugyan ki beszélne!), sürgetik egyuttal a bankelválást, mely a valutaszabályozást, olcsó kamatlábat eltemeti örökké s még a mostani bankszervezet által itt dolgozó tőkéket is átkergeti Amerikába!

Eldobták a politikuskok — *anélkül, hogy a gazdákat kérdezték volna* — a Széll-féle kiegyezést — egy jó, becsületes, okos alkotást; mi jött helyette? Azt mondják, a vámtarifa mezőgazdaságilag nem érvényesült. Csak részben áll, hisz állatáraink kétszer akkorák, mint a határos orosz és szeb piacokon, márczius óta a szatmári buzaexport Galiczia felé veszi irányát, honnét a 65-es vám az orosz buzát ép ugy

kiszorította, mint az északi Csehországból az amerikai importot, a borvám érvényesülését mutatják a megcsappant készletek, hogy a buzaárak *eddig* nem emelkedtek, annak pedig nem a Széll-féle vámtarifa az oka, hanem éppen a Széll-féle kiegyezés hiánya. Hisz hacsak *egy koronára* tesszük fejenként a fogyasztási képesség azon csökkentését, melyet a 10 évi vámpolitikai anarkia okozott, itt már 50 millió embernél 50 millió korona, tehát 20 korona árt véve 2.500.000 métermázsza buza fogyasztási kevesbület az, amit évenként a vámpolitikai anarkia terhére kell írunk!

De itt van a vasuti passzív rezisztencia hatása is. Mit tehet a Széll-féle vámtarifa arról, hogy midőn idén a balkán provenienczia rossz kvalitása folytán a délnémet import sok év után ismét magyar árura reflektált, közel másfél millió métermázsza kivételétől estünk el, mert a magyar kereskedelem a vasuti rezisztencia miatt német importörnek az amerikai import megjelenése előtti biztos szállítást garancziálni nem tudott.

Igaz, ennek az egész világ gazdaközönsége előtt teljesen érthetetlen helyzetünknek magunk vagyunk az okai. Néma gazdának a politikus sem érti szavát! Rólunk — nélkülünk megy a vásár. Hogy azonban az a szakadás, mely a gazdák érdeke és a politika közt napról-napra érezhetővé válik, csak a gazdát gyengíti vagy a politikát, mely elveszti legbiztosabb alapját, hogy a bizonytalanságok továbbtartása majdnem azt eredményezi, hogy a magyar önálló bankot, magyar önálló vámterületet *Amerikában* kell majd felállítani, mert itt Európában nem lesz elég magyar hozzája: — erről jó lesz gondoskodni sajtónak, parlamentnek, de nekünk gazdának is. Mert, in ultima analisi, bizony minden bajunknak mégis csak *magunk* vagyunk az okai, hisz a magyar gazdának börszénél, szociálistánál, hideg esőnél és mezei egérnél is veszedelmesebb ellensége a *magyar gazda* — *maga*.

Bartal Béla.

és aggodalom ideje még bizony nem mult el. Tapasztalt emberek adják azt a tanácsot, hogy 2500 kor. kezdő tőkénél kevesebbel senkise fogjon gazdálkodáshoz. De mi azt állítjuk, hogy még nem mult el az az idő, amikor egy fillér nélkül hozzá lehetett fogni a gazdálkodáshoz s mégis szép eredményeket elérni.

Az eddigi eredményeket meglehet kétszerezni, de persze csak szorgalommal, erős jellemmel és értelemmel. Ha a fiatalember minden segítség és tőke nélkül kezd a munkához, csupán józan észszel s izmos karokkal fölfegyverkezve, el legyen készülve arra, hogy éveken át kell fáradohatatlannal dolgoznia, küzdenie a létért, amíg biztos és tisztességes jövedelemre tesz szert. A gazdaságban sok a kinos és nehéz munka. Az ilyen ember látni fogja ugyan azt, hogy mások, akik semmivel sem tehetségesebbek, sem szorgalmasabbak esodálatos gyorsasággal és könnyűséggel tesznek szert szép jövedelemre: ezek az iparosok, kereskedők. Ő pedig, a szegény, minden falatjáért keservesen megdolgozik. De ezek a csalfa képek ne tántorítsák el szándékától. Nincsen olyan foglalkozás, amelynél a siker annyira valószínű volna, mint a gazdálkodásnál. Kiváló statisztikusaink állítása szerint száz ember közül kilenczvenöt nem éri el ezélját az üzleti világban, hanem elbukik. Lehet, hogy ez a szám tulságosan magas, de azért messze nem járhat a valóságtól. A bukás olyan gyakori a kereskedelmi és ipari vállalkozóknál, hogy ennek iszonyu voltát csak azért nem vesszük

észre, mert minden elesett ember helyét azonnal más foglalja el. Ha tizenkét ember kezd olyan üzletágban dolgozni, amely csak háromt bír el, biztos, hogy kilenczen elbuknak. Lehet, hogy soká és elkeseredetten küzdenek, de a végén mégis csak elbuknak. De a gazdák számát bárhol meg lehet kétszerezni, anélkül, hogy ez egyiknek is kárára volna.

Hamis bálványok elhomályosították az igazságot, a pénzre és hatalomra ugy tekintenek az emberek, mint az egyedül üdvözítőre; olyanok, akik ezeknek a hajhászásában embertársaikat a törvény köpenyge alatt tönkretették, magas állásokban büszkölkednek. A fiatal orvos kenyérért kiált s gyakran olyan kuruzslásra kénytelen magát adni, amit megvet, legalább eleinte. Később a szokás második természetévé lesz s immár nem kenyérért, hanem pénzért, mindig több pénzért küzd. Ugyanez a gyűlöletes átváltozás szokott az ügyvédnél megtörténni. Első piszkos ügyét csak önmagával küzdve s önmagát legyőzve tudja végrehajtani, már a másodikat kevésbé utálja, ámbár az épp olyan piszkos és ilyen módon lassanként az élet az ő jellemét is megrontja. Ugyanez lehet kisebb-nagyobb mértékben minden foglalkozásnál találni, de a gazda addig, amíg a földjével foglalkozik, ilyen csábításoknak nincsen kitéve. Kint a szabadban csak a természettel foglalkozik s azt megcsalni nem lehet. „Ki mint vet, ugy arat”, régi igaz közmondás; csak az igazi munka hozza meg a gazdánál

gyümölcsét. Ha el akarja adni azt, amit termelt és így némiképpen kereskedő lesz, akkor már ki van téve csábításnak, de addig, amíg földjével foglalkozik, csakis az igazság, becsületesesség vezérli.

Nincsen más foglalkozás, amely annyira kedvez az igazi férfiaságnak, mint a mezőgazdaság. A gazda sohasem hizeleg, sohasem talpnyaló. Saját életének ura. Nem kell attól félnie, hogyha őszintén kimondja véleményét, ez előrejutásában akadályozza. Lehet akár milyen vallásu, lehet szociálista vagy konzervatív, szabadgondolkodó vagy ortodox, köztársasági vagy demokrata, sem a természet, amelylyel foglalkozik, sem azok, akik termelvényeit megveszik, ezt kérdezni nem fogják. A természet csak azt követeli tőle, hogy értelmes és szorgalmas legyen; a vásárlók csak azt kívánják, hogy a termény jó legyen. A mezőgazdaság az a foglalkozás, amelynél az ember ő maga lehet; gondolkodhatik, ahogyan akar, ki mondhatja gondolatait; berendezheti saját akaratára szerint életét; s kifejtheti mindazt az erőt és tehetséget, amit magában érez.

A mezőgazdaság új korszakának köszönhetjük, hogy évenként hat és fél billió dollár értékűt produkálnak földjeink. Ez az óriási érték rohamosan fogja a gazdasággal foglalkozókat jómódu emberekké tenni, akik boldogan végzik munkájukat s nem eserélnének semmiféle más foglalkozásuakkal.

Fordította: Vajda Odön.

A l
ten

A ga
szarvas
sértelen
ság ala
tés fejl

Enne
földmiv
gazdatá
magyar
kiváló g
aldozat
javításá

A f
folytato
mel lát
tési fel
minden
Magyar
fejlődöt

sok mil
egészség
sügély
egyesüle
ügyi kor
marha

tenyészt
kedvezn
mán a
élég csak
s látható
tenyészt
kedvező

A sz
javítását
azon le
országos
kisebb
dó köle
engedél
az oszt
való im

Sajno
mellett
az állat
kötője,
tejgazda
lendület
ságok.

A lefe
fogyaszt
közlebe
közlebe
kihasznál
sére fek
is van j
tetemes
előnyöse
havonta
tehat a
képes a
már mos

FOR
7-8

ÁLLATTENYÉSZTÉS

A lefejő tejgazdaságok értékes tenyészanyagának megmentése.

A gabona árcsökkenése s a hus és ezáltal a szarvasmarha árának folytonos emelkedése kétségtelemre teszik, hogy az okszerű mezőgazdaság alapja ezidőszert a szarvasmarha-tenyésztés fejlesztése és lehető szaporítása.

Ennek a nagy igazságnak tudatában van a földmivvelésügyi kormány, valamint az összes gazdatársadalmi testületek is, mert ebben leli magyarázatát azon igyekezetet, hogy országszerte kiváló gondot fordítanak s igen nagy anyagi áldozatokat hoznak a szarvasmarha-tenyésztés javítására.

A földmivvelésügyi kormány ez irányban folytatott céltudatos munkálkodásának szemmel láthatók az eredményei. Az állattenyésztési felügyelői kar felállítását és működését óta minden kétséget kizárólag bebizonyítható, hogy Magyarország szarvasmarha-tenyésztése sokat fejlődött és igen sokat javult, értékében meg sok millióval növekedett. Az okszerű állattenyésztési intézkedések viszont az állategészségügy javulását eredményezték. A gazdasági egyesületek által rendezett és a földmivvelésügyi kormány által anyagilag támogatott szarvasmarha tenyészállatdíjazások, valamint az állattenyésztési felügyelőségek által beszerzett s kedvezményes áron kiosztott apaállatok nyomán a szarvasmarha köztenyésztés fellendült s elég csak 8—10 esztendő eredményeit tekintenünk slátható, hogy egy-egy vidék szarvasmarha köztenyésztése egészen más és pedig sokkalta kedvezőbb képet mutat.

A szarvasmarha köztenyésztés ezeltudatos javítását betetőzi a földmivvelésügyi miniszterium azon legújabb keleti intézkedése, hogy az országos állattenyésztési alap felhasználásával kisebb vagy nagyobb, 5 év alatt visszafizetendő kölcsönöket, avagy kamatvisszatérítéseket engedélyez a kisgazdáknak a tenyészállatok az osztrák alpesi tartományok és Svájcából való importálására.

Sajnos azonban, hogy a kedvező átalakulás mellett van egy ága a mezőgazdaságnak, amely az állattenyésztés fejlődésének igen nagy kerékkötője, különösen az utóbbi időkben, mióta a tejgazdasági termékek értékesítése oly nagy lendületet vett. Ezek pedig a lefejő tejgazdaságok.

A lefejő tejgazdaságokkal általában a nagyobb fogyasztópiacok, tehát a nagyobb városok közelében találkozunk. Egy ily nagyobb város közelében fekvő gazdaság tulajdonosa ugyanis kihasználva a konjunkturákat, a tej értékesítésére fekteti a legnagyobb súlyt és ez helyesen is van így, mert hiszen a tej értékesítése által tetemes bevételre tesz szert a gazda, ami még előnyösebbé válik azáltal, hogy a tej árát havonta egyszer, sőt kétszer is kézhez kapja, tehát a forgó tőkéjének egy tekintélyes részét képes a tej árával pótolni. Hogy tejgazdasága már most minél jövedelmezőbbé legyen, főgond-

ját arra fekteti, hogy tejgazdaságába állandóan friss fejős teheneket szerezzen be, amely friss fejős tehenek mindaddig erősen takarmányoztatnak az istállóban, míg csak a fejési átlag 5 vagy 6 literre le nem száll, amikor is a jó takarmányozás következtében feljavított, sőt sokszor kihízott tehen mészárszékre kerül.

Tudjuk azt, hogy Budapest, Bécs, meg a nagyobb városok közelében a lefejő tejgazdaságok száma igen nagy, ahova a friss fejős teheneket rendszerint az azzal megbízott ügynökök és kereskedők a köztenyésztésből szerzik be, sokszor magas áron megfizetvén a kisgazdának friss borjas és jól tejlő tehenét. A kisgazda a kecségető áránálát következtében — bár sokszor nehéz szívvel, — de mégis megváltik talán kicsiny tenyésztésének legszebb állatától s bármennyire szép legyen a tehen, az a lefejő tejgazdaságba, borja pedig a mészáros kezébe kerül. Évente sok száz, sőt néhány ezer darab külemileg kiváló s fejési képesség tekintetében elsőrendű állat megy így pusztulóba, mert a lefejő tejgazdaságba került tehenet a köztenyésztés számára többé megmenteni nem lehet. Rövidebb, vagy hosszabb idő múltán a legszebb tehen is a vágóhidon mulik ki.

Ezek előrebocsátása után, azt kérdelem én, nem-e valóságos elprédálása a nemzeti vagyonnak az, amikor a lefejő tejgazdaságokban a legszebb teheneket s ezeknek kiváló borjuit elpusztulni engedjük; és azt kérdelem én, hogy nem-e érkezett volna el az ideje annak, hogy a lefejő tejgazdaságokban beállított, külemileg is megfelelő s egyébként is egészséges tehenek megmentésére valamit tenni kellene; s bár ennek a kérdésnek megoldása nem egyszerű, sőt igen nehéznek jelezhető, mégis azt kérdelem én harmadszor, hogy nem-e elég fontos ez az ügy arra, hogy a gazdatársadalmi testületek és a földmivvelésügyi kormány módokat keressenek arra, hogy a lefejő tejgazdaságok kiváló tehénpéldányai a köztenyésztés számára visszaszereztesse és megmentessék?

Ezen probléma megfejtésének gondolatával én és néhány gazdabarátom már régebben foglalkoztunk s hogy foglalkozunk ezen nehéz kérdésekkel, okot szolgáltat arra azon körülmény, hogy itt, az ország nyugati határán, Bécs közelében, Pozsony- és Nyítramegyében óriási lefejő tejgazdaságok vannak, amelyekben több száz kiváló tehen pusztul el évente.

Nem érzem hivatottnak magamat arra, hogy ötletszerű eszméimet másokra ráerőszakoljam, de kiindulási pontul tudnék a kérdés megoldására javaslatot tenni.

A földmivvelésügyi miniszter ur szakközgei, a kerületi állattenyésztési felügyelők ismerik az összes lefejő tejgazdaságokat s módjukban van ezeket bármikor megtekinteni. Ebből kiindulva, a földmivvelésügyi kormány utasítására tárgyalásokat lehetne folytatni a legnagyobb lefejő tejgazdaságok tulajdonosaival, hogy az állattenyésztési ker. felügyelők által kijelölt teheneket visszaadják a köztenyésztés számára. Ugy képelem én ezt, hogy a lefejő tejgazdaság

tulajdonosával állapodjék meg tárgyalásainyomán a kerületi állattenyésztési felügyelő, hogy az általa kijelölt tehenek egy-egy megfelelő külemű bikával fedeztessenek be s amennyiben a befedezett tehenek vemhessé lettek, akkor, amikor tejlő képességük a megjelölt minimális határt elérte, az állattenyésztési ker. felügyelő által 5 vagy 10 korona métermázsánkénti nagyobb árral, mint amely árat a mészáros a kiselezett tehenekért fizetni szokott, vásároltassanak meg.

Ezen vemhes tehenek azután vagy gyűjtessenek egybe valamely állami birtokon, ahol a meghatározott számot elérve, árverés útján értékesíttessenek, avagy pedig előjegyzéseket nyisson az állattenyésztési ker. felügyelő ezen tehenekre, amelyeket a tenyésztő a beszerzési áron az előjegyzések sorrendjében megvásárolhasson. Nem szabad felednünk, hogy ezáltal az ideálisnak mondható, mert hisz külemi és tejlési képességét tekintve is kiváló tehenek kerülnek vissza a köztenyésztésbe.

Ezeket tartottam szükségesnek az alkalommal a „Köztelek“ hasábjain elmondani s felhívni a gazdasági egyesületeket és az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet arra, hogy ezen kérdéssel behatóan foglalkozzanak s tegyenek javaslatot az általam megjelölt, vagy más formában a földmivvelésügyi kormánynak a lefejő tejgazdaságok kiváló teheneinek a köztenyésztés számára való megmentése tárgyában, avagy hívjon össze a földmivvelésügyi miniszter szaktanácskozmányt ebben a tárgyban, amelynek nyomán meg vagyok róla győződve, hogy a kellő módok megtalálhatók lesznek arra nézve, hogy akkor, amidőn száz ezreket, sőt talán milliókat adunk ki az idegenből behozott tenyészállatokért, akkor ezeket a száz ezreket és milliókat ne dobjuk ki azáltal, hogy a lefejő tejgazdaságokba beállított kiváló tenyészállatokat a mészárosnak szolgáltatjuk ki.

Horváth Jenő.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Czikóriatermesztés.

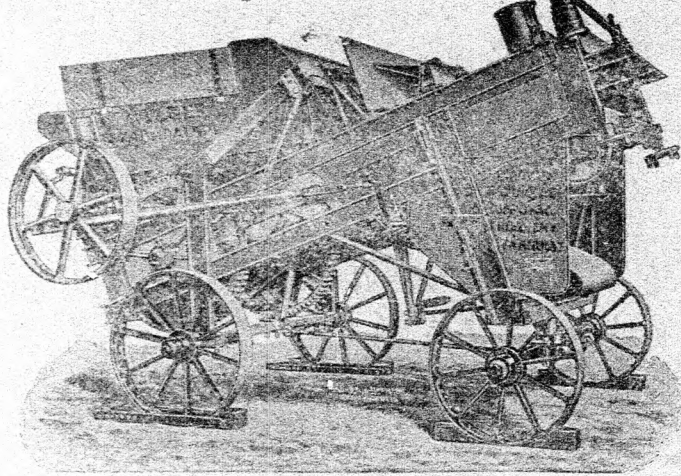
II.

A „Köztelek“ folyó évi 20-ik számában M. J. H. jelzés alatt megjelent cikkre a következőkben bátorodom válaszolni.

Saját tapasztalatomból tudom, hogy a kassai Franck Henrik fiaí féle pótkávégyáros czégg különös súlyt fektet arra, hogy az iparágához szükségelendő czikória-gyökerek okszerű módon s csakis megfelelő minőségben termesztessenek és ezt az által is megkönnyíti a termelőknek, hogy egy sok évi, saját tapasztalataim alapuló termesztési utasítással szolgál s természetesen feltételezi a termelőktől, hogy az abban foglalt tanácsok, melyek a talaj kiválasztására és előkészítésére, a vetésre, a fiatal növényzet megmivvelésére és tisztítására, valamint a kiasás és beszállítására vonatkoznak, pontosan be is tartassanak, mert csak ilyen

FONTOS ÚJDONSÁG!

7-8 munkás megtakarítható!

Szabadalmazott Welger-féle teljesen önműködően kötöző

szalmaprés-elevator

A meglevő mozgony változatlan használata mellett minden cséplőhöz alkalmazható! Összehasonlíthatlanul czélszerűbb minden más szerkezetnél. — A kizárólagos gyártási jog tulajdonosa a magyar korona országaira nézve az

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részv.-Társulat
Budapest, VI., Váci-ut 19.

Prospektus kapható.

Működésben megtekinthető.

feltételek és rendes időjárás mellett lehetséges kat. holdakint a jelzett 5—600 K-nyi bruttó-jövedelmet elérni, amit a cég bebizonyítani mindenkor képes.

Ezeket a praktikus utbaigazításokat azonban, ahogy tapasztaltam, gazdáink közül sokan sajnos, nem hogy nem mindig tartják be pontosan, de sokszor abban a tévhitben, hogy a cikória termesztését jobban értik, egyszerűen mellőzik és akkor tényleg nem esoda, hogyha balsiker bekövetkezik.

Ha a márczius 9-én kelt cikk írója abban a hiszemben van, hogy a kassai Franck Henrik fiait a cég nem volna elegendően berendezve arra nézve, hogy a szükségelendő mennyiségű cikória-gyökert szárítani képes legyen, akkor csak azt igazolja azzal, hogy a cég berendezéseit nem ismeri.

Az ugyan természetes, hogy a gyár arra is tekintettel van, hogy a nyersanyagot lehetőleg közelből szerezhesse be. De ennek helyességét mindenki be is fogja látni, tudva azt, hogy a nyers cikória-gyökérnek nem válhat előnyére, ha hosszabb ideig uton van, mert minősége könnyen kárt szenved és a fuvarköltség is drágítja a nyersanyagot.

Tudomásom szerint a Franck cég ugy a zöld, valamint a szárított cikória-gyökérért itt Magyarországon aránylag sokkal magasabb árt fizet, mint amilyenek más cikóriatermesztő vidéken napirenden vannak, ahol csak 2 K. 90 fill-ért váltják be a szárítónál, holott Kassán a gyár legalább is 4 K. fizet mm-kint.

Valamint más cikknél, ugy a cikóriánál is csak a minőség lehet az érték meghatározásánál mérvado és ha a t. cikkirő azt állítja, hogy a Franck cég a szárított anyagot belföldön oly alacsony áron vásárolja, hogy azt külföldön jly olcsón beszerezni képes nem volna, akkor szolgáljon neki felvilágosításul azon tény, hogy az az áru, mely a belföldi száritók által szállított, minőség tekintetében a versenyf. külföldivel szemben eddig még nem vehető fel.

Hogy a cikória-kultúra a mezőgazdaságra nézve csak e.önnyös lehet, azt azok a sikerek igazolják legjobban, melyek vele Németországban, Belgiumban, Orosz- és Csehországban értek el és csakis bizonyos fokú szorgalom, értelem és kitartás szükséges ahhoz, hogy itt Magyarországon ugyanarról meggyőződhesünk.
B. M. K.

III.

A „Köztelek” folyó évi február 27-én kelt 17-iki számában egy „Cikóriatermesztés II.” feliratu cikk jelet meg Kemény Ármán dr. ur tollából, melyre egész röviden, néhány szót válaszolni indittatva érezzük magunkat.

A t. cikkirő, kiben egy egykori próbatermelőnként véljük, oly állításokat tesz, melyek abszolúte be nem bizonyíthatók, de igen alkalmasak arra nézve, hogy oly gazdákat, kik a cikória-kultúrával és annak bevezetésével komolyan foglalkoznak, attól visszariassza.

Ha valaki a kulturát mindjárt a vetés után egészen elhanyagolja, de később is a növényzetet sem gyomlálni, sem kapálni nem hagyja,

tehát ezen elengedhetetlen és okvetlen szükséges munkálatokat csak akkor végezteti, mikor a dudva és a gaz azt már teljesen elnyomta és ennek folytán nemcsak 3—4-szeres munkába, de annyszoros napszamba is kerül a vetés helyreállítása, akkor természetesen, hogy nem olyan kielégítő hozam várható, mintha a kapásnövény ugy lesz mivelve, mint ahogy a racionális termesztési módja megkivánja és előírja.

Ha azonfelül még, — ahelyett, hogy a cikóriát alaposan megkapáltatnák, — egyszerűen a tehének lesznek legeltetésre a táblára bocsátva, — mint ahogy azt t. cikkirőnél tapasztaltuk, akkor az oly gazdálkodás, mely minden további magyarázatot fölöslegessé tesz.

A cikória-kultúra körül állítólag éveken át szerzett tapasztalatokról a t. cikkirőnél szó sem lehet, mert tudtunkkal csak két ízben ejtettek meg általa kísérletek, melyek azonban az ismertetett okoknál fogva oly szánalmas eredménnyel jártak, hogy a cikória-kultúra hírnevének a legnagyobb fokban csak hátrányára válhattak.

Az a földbirtokos vagy bérlő, aki nem rendelkezik elegendő munkaerővel vagy még abban a helyzetben sincs, hogy azt el is tarthassa, az tényleg helyesebben cselekszik, ha ilyen kapásnövényvel — mely intenzív művelést igényel, de akkor tényleg jövedelmező is, — nem is experimentál.

A nyersanyag árai nem a gyáros, hanem a külföldi piac által lesznek megszabva s ha a cikória-gyökér itt a belföldön, mint elsőrangú földművelési államban, nem lesz elegendő mennyiségben természetesen, akkor a gyáros — ugy mint annakidején is — csak a külföldre van utalva.

Egy olyan kultúra felett véleményt mondani vagy felette mindjárt páleztát törni, mely más államokban már évtizedek óta jól be van vezetve és a mezőgazdaságra nézve jó és biztos bevételi forrásnak bizonyult, hivatottabb gazdák részére kellene fentartani, sőt még helyesebben: a közösségre bizni, mert egy ember igen gyakran egyoldalulag itél és saját mulasztásait nem fogja önhibájának tekinteni.

Franck Henrik fiait.

JUHÁSZAT ÉS GYAPJUISME.

Rovatvezető: Rodiezky Jenő dr.

A gyapjuértékesítés mizériái.

I.

Örömmel olvasom a „Köztelek” 10-ik számában a „Londoni jelentések”-ben, hogy a gyapju jelenlegi ármagassága véglegesen megszilárdultnak és nemcsak időszakinak látszik lenni.

Ez a körülmény bizonyára sok gazdát fog arra serkenteni, hogy az elhanyagolt, már-már lenézett juhászatot felkarolja, juhállományát szaporítsa.

Főképpen most fontos ez a körülmény.

Sok gazdától hallottam az elkeseredett kifakadást, hogy a mindjobban rosszabbul mun-

kászviszonyok miatt nem marad más hátra, mint nagyobb mérvű állattenyésztésre térni át. Helyes! De milyenre, ez volt a főkérdés.

Ime a magas és állandóan szilárd gyapju-árirányzat önként megadja rá a választ, annál is inkább, mert ehhez legkevesebb és legkönnyebben kapható ember kell.

Sokkal helyesebb, ha a folyton fenyegető munkássztrájkokkal szemben a gazdatársadalom is ellensztrájkot készít, olyat, amely ellen senkinek a világon kifogása nem lehet, sőt amely szükséges, indokolt, amelynek már régen meg kellett volna történnie és amelynek maga a munkásnép is hasznát fogja venni.

Mert több állattartás, több trágya, nagyobb termés — nagyobb kereset a munkásnak is, már annak, aki otthon marad és dolgozni akar. Az legyen megelégedve, aki dolgozik.

Nagyon kevés gazdaság van, amely több trágyára, nagyobb és biztosabb termésre ne szorulna, de viszont igen sok, igen sok van, amely ki van zsarolva, mondhatnók sztrájkol, nem ad már kielégítő termést, mihez képest elégtelen. A földesur épp ugy, mint a bérlője, tisztje, eselédje és a munkásnépe is.

Áll ez főképpen azon gazdaságban, ahol minden birkaelégelt feltörték, szántókká alakítottak, anélkül, hogy megfelelő földtápanyag-pótlásról, trágyáról gondoskodtak volna. Áll ez a volt erdőbirtokokra is, ahol az éveken át üzött gabonatermesztés által a föld kimerült, bizonytalan, rossz terméseket ad. A föld megmunkálása pedig nehéz, embert, állatot kinzó, eszközt rontó.

Vissza tehát a legelőkkel, hadd járja a birka és trágyázza, az istállózással nyert több trágya pedig hadd jusson a kiéhezett sztrájkoló szántóföldnek.

Sok gazdaságban majd csak fele annyi ember kellene, mint eddig kellett. Az a fele azonban elégedett volna, mert keresete biztosabb lenne. Az eredmény biztos, befektetés nem kell — amugy sem kertilne — és panaszt ez ellen senki sem emelhet.

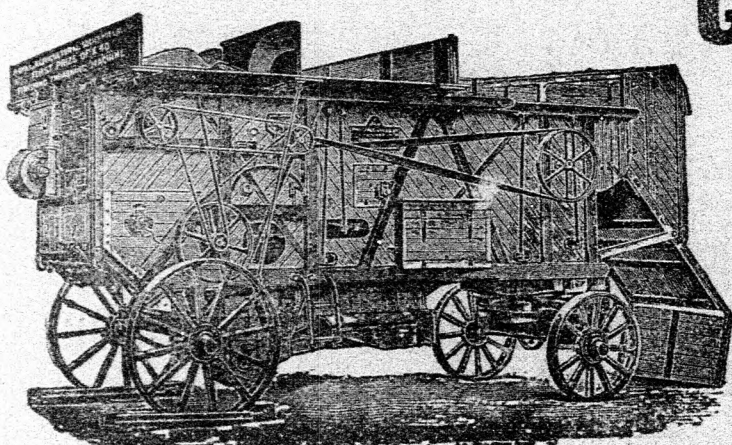
A gyapju ára magas és állandó lesz! Nagy szó ám ez. Én biztosra veszem, hogy következménye a juhászatok fejlesztése, szaporítása. Annál is inkább, mert megindult már a helyes irány gyapjunkat idehaza feldolgozni posztóra. Gyárak egymás után létesülnek és minél inkább elérjük azt a célt, hogy a hazai gyapju itthon talál feldolgozást, a tengerentuli nem nyomhatja le a hazai gyapjuárakat olyan mértékben, mint eddig.

Azonban egy nagy bajunk van a magyar gyapjakkal. Azt hiszem szolgálatot teszek a gazdatársadalomnak, ha erről nézeteimet elmondom.

A gyapjutermelelnél helyes irányt nem igen követünk — tisztelet a kivételeknek — és a gyapjuértékesítésünk módja még sok kívánni valót enged.

Talán nincs is a föld kerekégén több olyan ország, ahol zürzavarosan annyiféle gyapjut termeljenek, mint nálunk.

Ahány gazdaság, annyiféle juhászat. Nincs azért nehezebb feladat, mint nálunk a gyapjunak egy jó új vevőt szereznii. Megveszi egy-egy

Graepel Hugó gépgyáros

Marshall Sons & Co. Limited vezérigazgató.
Budapest, V., Váci-ut 40—46.

Ajánlja eredeti Marshall-féle gőzlokomobiljait, saját gyártmányu legújabb cséplőgépet, szabadalmazott kombinált gabona- és lóheraceplő-gépet és szabad türekróstait vasmezből.

Eddig körülbelül 10,000 darabot szállítottam.

Legjobb sikerrel kipróbálva!

Nagy magmegtakarítás. A legrövidebb idő alatt magától kifutódik. Felülraul minden más türekróstát.

Gazdasági árjegyzéket, türekrosta-leírát, mintát és elismerő levelet küldök kérésre ingyen és bérmentve küldök.

TÜREKRÓSTA
GRAEPEL HUGÓ-SZABADALMA

kereske
gen ve
maeska
gazda
árt ad,

Ez a
ciónko
juért n
vésbbé
nagyon
kat les
magát t
kozás u
Pedig s
akiknek

Mi az

Oka

jó gazd

mennyi

maguk

nak gy

sitok le

tet. N

esupán

dement

Jól t

ismerik

san titk

A ve

többszö

magát.

Legtö

gyapja

uj vevő

láthatja

zonytal

lugozza

szont k

tudná n

jut ével

marább

rűlmény

leenni. F

veszi ez

Az e

a pár h

gyapját

től veh

adva a

E m

nagyjáb

Pedig

delkezés

alól em

Erről

331.

résben

legmag

öntözés

egy 60

fal kere

a négy

zatba

annak

hessen.

mástól

10 méte

Ha es

állvány

kereskedő, gyáros, aki már ösmeri, de az idegen vevő — bár kellene neki — kerüli, mint macska a forró kását. Ennek kárát persze a gazda viseli, mert az, aki ismeri gyapját, oly árt ad, amelyet akar, más alig konkurrálhat rá.

Ez megnyilvánul a budapesti gyapju-aukzionkon. Egy egy közismert uradalmi gyapjuért majdnem verekszenek a vevők, más kevésbé ösmeri, vagy új gyapjuért — jóllehet nagyon kellene — alig ígérnek. Egyik a másikat lesi, mit ígér amaz és ebből kívánja magát tájékozni. Aukció után pedig a kis tájékozás után egymás hátán át kapaszkodnak utána. Pedig szakértő kereskedők, gyárosok vannak, akiknek érteni kell a gyapjuhoz.

Mi az oka ennek a jelenségnek?

Oka az a bizonyos rendement, amelyet a mi jó gazdáink még annyira nem ismernek. Pedig mennyire megkönnyítenék a gyapjuüzletet, a maguk gyapjának eladását, hány vevőt kapnának gyapjukra, ha a vevőnek kívánják: biztosítok lenyírt gyapjum után $x-y\%$ rendementet. Nem is kellene pontos számot adniok, csupán a közeli határokat, amelyekben a rendement mozoghat.

Jól tudom, hogy vannak egyes gazdák, akik ismerik a gyapjuk rendementjét és azt gondosan titkolják, hátha tulbecsülné a vevő.

A vevő azonban csak egyszer csalatkozik, többször nem! A nem reális üzlet megbosszulja magát.

Legtöbb gazdának azonban fogalma sincsen gyapja rendementjéről, épp oly kevésé, mint az új vevőjének, aki a gyapjut csak a birka hátán láthatja. Abból pedig ítélni vajmi nehéz és bizonytalan. A nyírás előtt eső éri a nyáját, kilugozza a sók egy részét, némi piszkot, de viszont később por, homok száll a gyapjuba. Ki tudná mérvét előre megállapítani, aki a gyapjut éveken át nem vette. Még a gazda leghamarabb, ő tudja az ottani időjárást, egyéb körülményeket, az évi különbözet nem szokott nagy lenni. De a kereskedő hogyan tudja, aki először veszi ezt az árut.

Az eredmény csak az, hogy a gazda annak a pár kereskedőnek van kiszolgáltatva, akik a gyapját évek óta ismerik, a gyáros csak ezektől veheti meg, természetesen busás hasznot adva a közvetítőnek.

E miatt vált a múltban a magyar gyapju nagyjában egyesek monopoliumává.

Pedig mily világhírű intézet áll a gazdák rendelkezésére, hogy magukat ilyen monopolizálás alól emancipálhassák.

Erről majd folytatólag.

Csitáry Béla.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

331. kérdés. Egy öt holdas angol kert, amely részben sík, részben pedig lejtős helyen van, legmagasabb pontján egy 170 hl. viztartányt öntözési célból szándékozom felállítani és azt egy 60 cm. vastag és négy méter magas téglafal keretre elhelyezni. Tisztelettel kérdem, lesz-e a négy méter magas viztartányból a csőhálózatba kifolyó viznek annyi nyomása, hogy annak kilövelő sugaraival a gyepet öntözni lehessen. A vízesapokat 30 méter távolságra egymástól szándékozom elhelyezni, amelyekből egy 10 méter hosszú tömlővel a kert öntözve lesz.

Ha esetleg a négy méter magas viztartányállvány nem elég magas (miután azt magasabbra

téglából emelni nem tanácsos, vasállványra azonban áldozni nem akarok), mit tegyek, hogy a szükséges víznyomást a kert öntözésére megkapjam?

A csőhálózatra öntött vagy huzott vascsövet kell-e beszerezni és mily belső átmérővel birjanak e csövek, hol lehet azokat a legjutányosabban beszerezni?

S. F.

332. kérdés. A birtokom bérbeadásánál sajnos, szabad gazdálkodás engedélyeztetett a bérlőnek, azon kikötéssel, hogy okszerűen tartozik gazdálkodni. A talajerő fentartásáról csak annyiban gondoskodott a tulajdonos, hogy kikötötte, miszerint meghatározott számú nagy marhát tartozik a bérlő tartani. Kellő kezelés mellett ezen marhaállomány által produkált trágya elegendő is volna, a bérlő azonban a trágyát 6-8 hónapig a trágyatelepeken hagyja mindennemű kezelés nélkül és ezen már is túlerett trágyát nem a szántóföldekre, hanem nagy kupacokba hordja, ahol az még 3-4 hónapig elhever, anélkül, hogy a kupacokat földdel jól betakarítaná. Figyelmeztettem a bérlőt, hogy ezen eljárása abszolút nem felel meg az okszerű gazdálkodás követelményeinek, mert először is a trágya mennyisége és minősége nagy mértékben csökken; másodszor az ilyen túlerett trágya hatása csak rövidebb időre terjed, tehát még gyakrabban kellene trágyázni; harmadszor pedig fizikailag sem javítja a talajt, ami kötött agyagtalajunkon szintén fontos körülmény. A bérlő ezt azonban nem akarja belátni, sőt azt képzeli, — mert nézete szerint belterjesen gazdálkodik — hogy a birtokot még nagy mértékben javította. De ezen belterjesség csakis a talaj kihasználásában nyilvánul, amennyiben csaknem kizárólag kapást (főleg czukorrépat) és gabonát termeszt, takarmányt pedig ugyszólván semmit, továbbá, hogy évente sokat gözekevel szántat, de a talajerő kellő pótlásáról már senki sem mondhatná, hogy az belterjesen történik meg, mert a múlt évben például, a szántónak csakis 15% át volt képes betrágyázni, pedig az okszerű gazdálkodás megkövetelné, hogy ilyen nagymérvű kihasználás mellett legalább a szántó 25%-a lenne évente közepesen trágyázva.

Azt hiszem, minden képzett gazda igazat ad nekem, kérdéses azonban, hogy szoríthatom-e a bérlőt a szerződésben kikötött szabad gazdálkodás daczára a trágya okszerűbb felhasználására, vagyis főleg arra, hogy a téli trágyáját ne komposztírozza nyárig, hanem direkt a szántóföldekre hordassa?

T. R.

333. kérdés. A köszénfűtés után nyert hamut — salakot — fehér mézshabarcshoz téglafalazás és falvakoláshoz homok helyett alkalmazni szándékozom. Mily arányban keverendő fehér méz és salak habarcsnak, tartós munka várható-e?

A.

334. kérdés. Sertésállományomban a láb-fájás nagyon uralkodik. Kérdem, mitől van az és mit kellene tenni, hogy megakadályozzam?

Makó.

335. kérdés. Bérletemhez egy erdő is tartozik, melyről holdanként ugyancsak a rendes bért fizetem, ennek ellenében az erdő tisztogatása és nyeséséből nyert fa az én tulajdonomat képezi. Szerződés folytán a tulajdonos nincs jogosítva fát vágatni. Azonban az ősz folyamán viszonyai úgy hozták magukkal, hogy az erdő egy részét értékesíteni szeretne volna. E célból felkért engem, hogy engedjem meg neki, hogy ez erdő egy részét eladhassa és kárpótlásul felajánlotta nekem, hogy az erdőtalajt mint szántóföldet használ-

hatom, azt ő tavaszra tuskótól, gyökértől kítisztítva fogja nekem átadni. Kérését én teljesítettem, de egyuttal figyelmeztettem, hogy a fát úgy adja el, hogy a vevők azt tuskóstól együtt szedjék ki, mibe azonban ő bele nem egyezett, azt állítván, hogy a földben maradt tuskókat és gyökereket ő felében fogja kiszedni és a neki eső részt ismét értékesítheti. A fát eladta, a tuskókat azonban nem tudta kiszedni, így én most a földet nem vehetem művelés alá. A földbe én burgonyát szándékozom ültetni, mely itt rendszeren 60-80 q. terem 1000 □-ölenként. Kérdem tehát velem közölni, hogy holdanként mily összeget kérhetek kárpótlásul. Szükségesnek tartom még megjegyezni, hogy én átlag 1200 □-öles holdanként 30 korona bért fizetek éventekint.

N. N.

Feleletek.

Kertöntözés. (Felelet a 331. sz. kérdésre.) Ha a hydransokat 30-30 m. távolságra akarja elhelyezni s öntözéshez 10 m. hosszú lömököt használ, úgy a 4 m. magas viztartányból a park minden részébe lövelhet vizet. Tekintve azonban, hogy a hydransok elég drágák, olcsóbban dolgozna, ha a csapokat 40-50 m.-re osztaná el, a viztartányt ellenben 5-50-60 m. magas talpra álltaná. A 60 cm. vastagsággal körül falazott és jó kemény — vízbe áztatott — téglából s portlandcementhabarccsal készített fal a kis viztartányt (mert egy 5 holdas kerthez 140 hl. víz vajmi kevés) vigan elhordja.

A földalatti csővezeték forrón aszfaltírozott öntöttvascsövekből áll, 60-70 mm. belső átmérővel. A tömlő belvilága 45-50 mm. szokott lenni.

Ajánlanám különben, hogy az egész telep szakszerű berendezés céljából egy megbízható szerelési céggel lépjen érintkezésbe. Ilyen van bőven Budapesten is, de bizonyára legközelebbi nagyobb városban is.

Sz. Gy.

Istállótrágya okszerű felhasználása. (Felelet a 332. sz. kérdésre.) Ha a bérlőnek szabad gazdálkodás engedélyeztetik és csak a birtok okszerű kezelése köttetik ki, a kérdés elbírálásánál az okszerűség fogalmából kell kiindulni. Mezőgazdasági vállalatoknál az okszerűség kritériuma az elért jövedelem nagyságában és állandóságában rejlik, miszerint tehát okszerűnek az oly gazda tekintendő, aki oly gazdálkodási módot folytat, amely megfelelő jövedelmet állandóan biztosít. Magas jövedelem elérhető egyes esetekben a birtok zsarolása által is, de ez a lehetőség csak gazdag talajoknál forog fent, ellenben középtermékenységű talajoknál a zsaroló rendszer nem vezet célra. A jövedelem állandósítására és fokozására ez esetben csak egy mód van, nevezetesen a megfelelő rendszeres trágyázás. Az tehát a kérdés, hogy a szóbanforgó birtokon az okszerűség szempontjából minő trágyakezelési és trágyafelhasználási rendszert kellene követni, amit azonban csak a helyszínen lehet megállapítani, minélfogva ezen kérdés elbírálására három szakértő gazda lenne felkérendő s ha ők a jelenlegi trágyázási rendszert okszerűtlennek találják s annak módosítására javaslatot tesznek, ezen az alapon azt hiszem esetleg bíról uton is lehetne a bérlőt a trágya okszerűbb felhasználására szorítani.

Hensch Árpád.

Salakhabarcs. (Felelet a 333. sz. kérdésre.) A jól kiégetett és apróra zuzott szénsalak úgy fehér méz, mint ezementhabarcskészítésre általában igen alkalmas. A hamut azonban ki kel-

HEUCKE A. Hausneindorfi gőzeke-gyár kitűnő rendszerű **gőzeke-készleteit**

szállítja a magyarországi vezérképviselőt:

Komárom-vidéki takarékpénztár r.-t., Komáromban.

lene belőle rostálni, ami meglehetősen drága dolog lesz. Ezért, de meg mert vigyáznunk kell, hogy szén darabocskák ne kerüljenek bele, illetve ne maradjanak benne, mert a szén helyén a vakolat rövid időre rá leesik, vakolás céljára csak nagy elvtve szokták használni.

A jó, érdesszemű homok mindenestre biztosabb munkát eredményez. Sz. Gy.

Sértések lábfájása. (Felelet a 334. sz. kérdésre.) A „lábfájás”-nak járványos elterjedése a sertésállományban még leginkább a száj- és körömfájásra, avagy pedig a csontoknak angolkóros megbetegedésére (u. n. lábzsugor) enged következtetni. Az első helyen említett bántalom fertőzésből ered és ragadós, felismerhető pedig a lábszárokon fejlődő hólyagokról és fekélyekről. Száj- és körömfájás fenforgása esetén tanácsos az állatorvost mielőbb értesíteni. A csontok angolkóros megbetegedésének jelei: sikitás bármely mozgás alkalmával, sántítás ezekkel egyidejűleg, avagy csak későbbben a lábak csontjainak elfordulása s körülírt megduzzadása és végül esetleg benuulászerű állapot. A betegség mérszókban szegény takarmány tartós etetése esetén kizárólag egy éven aluli malacokban szokott kifejlődni és kifejlődése megakadályozható, illetve a még nem nagyon súlyos betegek meggyógyíthatók preparált csontlisztnek hozzákeverése által az eleséghez (naponként és fejenként egy kávés- vagy pedig nagyobb malacoknak egy evőkanállal). M. J. dr.

Kárpótlás levágott, de ki nem irtott erdőterületért. (Felelet a 335. sz. kérdésre.) A kárpótlás mérvét a fenforgó esetben vagy a letarolt erdő elmaradt haszna, vagy a kiirtott erdőterületnél elérhető haszon szerint lehetne ugyan megállapítani, de mivel ezt pontosan meghatározni aligha lehetséges, az általában bevett szokás az, hogy a kárpótlás a fizetett haszonból arányában állapítatik meg, alapul véve azt, hogy a bérlő kereseti adójának kivételénél feltételezik azt, hogy a bérlő üzleti nyeresége legalább a haszonbér 25%-át teszi. A fenforgó esetben tehát a bérlőnek ezen jogi alapon legalább 30 korona 25%-ára, vagyis magyar holdanként 7-5 koronányi kárpótlásra van igénye, de ha a bérlő esetleg szakértőkkel igazolni tudja, hogy szenvedett kára ennél nagyobb, összes kárának megtérítésére is formálhat jogot. Hensch Árpád.

A mezőrendőrségi törvény revíziója.

III.

Jeszenszky Pál ügyvezető-titkárnak a „Köztelek” 1907. évi 20-ik számában a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-ez. revíziója tárgyában közölt előadói javaslatát átolvastam és tanulmányoztam, azt magamévá teszem, mindazonáltal az előadói javaslatnál bevedendőnek és meggondolandónak, esetleg a javaslatba felveendőnek találnám a következőket:

Tudjuk nagyon jól, hogy a mezei rendőr a gazda vagyonának őre. Miként ott, hol a terményt a magtárban és rakodókon, vagy a már értékesített termények árát a ládafiában vagy asztalfiókban őrzi a birtokosgazda minden jog-

tan elsajátítás ellen, éppen úgy kötelessége volna őrizni a gazda kint levő terményét, tehát vagyonát az e célra felfogadott mezei rendőrnek. De hát mit tapasztalunk. Ahelyett, hogy az a mezei rendőr hivatásának megfelelően az ő rendőri — vagyonbiztosító — kötelességét teljesítene, arról szándékosan is, tudatlanságából is megfélekedzik. Egyrésztől javadalmazásának csekély volta utalja arra, hogy kötelességének elmulasztása árán is egyéb munkát is végezzen, másrésztől azon körülmény is, hogy a kiscgazdák nagy többségének akarata a fizetésüket oly minimálisra szabja meg, hogy ezen állásokra mondhatnám a községben levő dologkerülő egyének alkalmazhatók csak, kiknek ezenfelül még az erkölcsi nivójuk is a legalacsonyabb fokon áll. Ezen anomáliák egész általánosnak mondhatók és azoknak megszüntetésére nézve javaslom a következőket:

Minden mezőirtó tartó gazda, vagy gazdák, kötelezendők lennének arra, hogy a mezei rendőrnek oly fizetést adjanak, melyből az családjával tisztességesen megélhessen. Ha csatornaöröknek, vasuti öröknek, vagy rendőröknek az őket alkalmazó adhat tisztességes fizetést és lakást, vagy legalább is lakbért, mért nem tudna a gazda, akinek először is az érdeke az, hogy vagyonát tisztességes ember őrizzék annak lakása ott legyen azon a területen, amelyet őrizni kötelessége. Most a mezei rendőr a faluban lakik, őrzendő területe lakásától a határ távoli részében van. Kötelességének és családjának ilyen kétféle módon nem tud eleget tenni, sőt ezt a körülményt azok, akik kárt akarnak tenni kihasználják és így keletkezik a legtöbb mezei rendőri kihágás. Nagyon célszerű volna tehát a mezőirtó lakását az általa őrzött terület alkalmas pontjára helyezni a fenti okokból, de meg azért is, mert a korcsmát nem találná utjában.

Ha most már a mezei rendőrnek ily módon tisztességes megélhetését biztosítottuk, mielőtt őt alkalmaznánk, előttünk gazdák előtt oly fontos és felelősségteljes kötelességük megismeretetésére kell gondot fordítanunk. Tudjuk nagyon jól, hogy terményekben, vetésekben, gyümölcsökben, fákban okozott kár az évszakok, az időjárás behatásai, a talajviszonyok behatásai alatt különbözők. Éppen ez okból tartanám szükségesnek, hogy a mezei rendőr, mielőtt felfogadtatnák, a járásoként szervezendő mezei rendőri tanfolyamot hallgatná, hol aztán a becslési eljárás mellett kötelességeire nézve is kioktattatnák és a mezei rendőri hivatal betöltésére alkalmasnak minősítenék. Ezen minősítés elnyerése után a járási főszolgabíró a minősítetteket idegen községekbe kinevezné.

Czél szerűnek tartanám, hogy a mezei rendőrök felett járásokint egy felügyelő gyakorolná a felügyeletet. Az én általam ily feltételek és minősítés mellett alkalmazott mezei rendőrök teljes anyagi felelősség mellett működhetnének és kívánatos is lenne, hogy úgy működjenek, mert ma a mezei károk tulnyomó nagy része tettes hiányában megtérítetlen marad.

Ezen javaslatom természetesen szól nemcsak a kisbirtokosok, hanem a nagybirtokosok birtokain alkalmazandó mezei rendőri viszonyokra is. Mikó Albert.

A tűzoltási költségek megtérítéséről.

Együttal felelet a boldogasszonyi főbérnök-ség következő levelére:

A tűzkár elleni biztosítási kötvényünk feltételeinek 11. szakasza értelmében a biztosító társaság a felet kár esetén arra kötelezi, hogy a biztosított tárgy megmentésére mindent elköveszen azzal, hogy a kellően kimutatott károkért kárpótlást nyújt.

„Márczius havában két esetben gazdaságunkban tüzeset volt, amelyekhez az itteni és környékbeli tűzoltók megjelentek s áldozatkész munkájukkal a tüzet lokalizálták s ezáltal bennünket nagyobb kártól megvédték.”

„A kárfeltétel alkalmával mi a társaságnak a mentés körül felmerült költségekről egy részletezett számlát benyújtottunk, ahol a tűzoltóknak adott díjazás és költségmegtérítés czímén 70 koronát felszámítottunk, amely összeget tényleg ki is fizettünk.”

„A társaság azzal az indokkal, hogy a tűzoltókat ő nem díjazza, az említett összeg megtérítését megtagadta.”

„Kérünk felvilágosítást, köteles-e a társaság említett kiadásunkat megtéríteni?”

Miután a levél írója nem küldi be azon biztosító intézet kötvényét, amelynek a hivatkozott 11. §-ára vonatkozik a megjegyzése, érdemlegesen a kérdésre válaszolni nem lehet. Azonban azt hisszük, ha az illető cég a vonatkozó §-t szövegben bírja, úgy a kérdés a szöveg helyes értelmezésében megoldható.

Alább közöljük néhány biztosító társaságnak erre vonatkozó kötvényfeltételeit a következőkben:

A „Generali” és a „Fonciere” feltételei 8-ik §-a így szól: „Kár esetében köteles a biztosított fél a biztosított tárgyak megmentésére és a kár csökkentésére minden szükséges intézkedést foganatba venni. A biztosított fél e kötelessége teljesítése közben tett czélirányos kiadásai, az ezáltal megmentett biztosított tárgyak értéke erejéig és netán szintén megmentett, de a társaságnak biztosítva nem volt egyéb tárgyak arányában megtérítetnek.”

Az „Osztrák Elemi” feltételeinek 8. §-ában erre vonatkozólag következő áll: „Kár esetében köteles a biztosított fél a biztosított tárgyak megmentésére és a kár csökkentésére minden szükséges intézkedést foganatba venni, kihordozások azonban csakis a legfenyegetőbb veszély esetén eszközözendők. A társaság azon köllőleg kimutatandó károkat is megtéríti, melyek a tűz oltása által okozottak és ha a tűz továbbterjedésének gátlására a társaságnál biztosított épületnek részleges, vagy teljes lerombolása elkerülhetetlennek mutatkoznék, az ezáltal okozott károkat is. Amennyiben azonban valamely tárgy nem teljes értékben lenne biztosítva, e költségek csupán azon arányban térítetnek meg, amelyben a biztosítási összeg a tárgy értékéhez áll. A biztosított fél mindazon károkért és hátrányokért felelős, amelyek a mentési kísérletek és kárjelentések elmulasztásából származnak.”

A „Gazdák Biztosító Szövetkezele” feltételei 8. §-a így szól: „A biztosított köteles továbbá a kár enyhítésére kitelhető szorgalmat fordítani,

Dernit aszbeszt tetőmáz

törv. védve

régi aszfalt-kátránylemez-, bádóg-, cserép- és zsindeletetők vízathatlanná tételére

LUKÁCS ÉS MEITNER

aszfaltmü, fedéllemez és vegyszeti termékek gyára. * Tetőfedési-, aszfalt- és hőzagmentes szab. LEGNOLITH padozati burkolati vállalata.

Budapest, V. kerület, Váci-ut 118. szám.

* Budapest, V. kerület, Váci-ut 118. szám.

6214/a

melyet ha elmulasztana, az ebből eredő hátrányokért a szövetkezet kártérítést nem nyújt.

Mindezekhez idézzük az 1875. évi keresk. törvény 476. §-ának szövegét: „Ha az esemény, melyre a biztosítás kötött, bekövetkezik, a biztosított azt, mielőtt róla tudomást nyert, a biztosítóval haladéktalanul közölni és a kár enyhítésére kitelhető szorgalmat fordítani tartozik.

A biztosított, ha e kötelességeit hebizonyíthatólag elmulasztja, a biztosítónak az ebből eredő hátrányokért felelős.

A biztosítottnak a kár enyhítésére fizetett költségeit a biztosító az esetben is megtéríteni tartozik, ha a fáradozása siker nélkül maradt. Amennyiben azonban a tárgy nem teljes értékében volt biztosítva, az érintett költségek azon arányban térítendők meg, melyben a biztosítási összeg a tárgy értékéhez áll.

Mindezen idézetekből azon következtetés vonható le, hogy az ezek értelmében és szem előtt tartása mellett kiadott mentési költségeket a biztosító társaság megtéríteni tartozik.

Nézetünk szerint nem tesz különbséget az, hogy a biztosított saját maga, saját fizetett alkalmazottai, vagy pedig a tüzoltóság által menteti meg a biztosított tárgyakat.

Az agrárpolitikai helyzet.

(Zselénski Róbert gróf megnyitó beszéde az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület közgyűlésén.)

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület e hó 20-án tartotta meg közgyűlését, amelyen *Vásárhelyi* László, az egyesület újjászervezőjének emléktábláját leplezték le, akinek érdemeit Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán méltatta ünnepi beszédében. A közgyűlést, amelyről „Gazdátársadalmi mozgalmak” című legközelebbi mellékletünkben hozunk részletes tudósítást, Zselénski Róbert gróf egyesületi elnök nyitotta meg nagyszabású beszéddel, amelyben a magyarországi agrárpolitikai helyzetről értekezik és amelyet rendkívüli érdekességénél fogva az alábbiakban egész terjedelmében közlünk:

Tisztelt közgyűlés!

Az alkotmány helyreállítása óta, azaz 1867 óta, nagyot haladt ugyan mezőgazdasági technikánk, de igen kevés történt a mezőgazdasági osztályok stabilizálása érdekében, jelenleg pedig az agrárérdekek teljes krízisben vannak.

Hogy milyen egészségtelenek agrárviszonyaink, elég ennek bebizonyítása céljából egy pár tényre rámutatni. Nagytitás nélkül mondhatjuk, hogy egyrészt majdnem egész Magyarországnak nem költött mezőgazdasági területe eladó, másrészt pedig olyan nagy a földnek az ára, hogy ez semmiképp sem áll arányban annak jövedelmezőségével és noha egyre növekedik a föld értéke, ezzel szemben annak hozadéka, kivéve a nem sűrűn előforduló kivételeket, kedvező esetben stagnál, sokszor azonban apad.

Előbb említett tényállás egy nemzetgazdasági abszurdum. Nemzetgazdasági képtelenségek pedig betegviszonyokra mutatnak, krízisekre vezetnek. Mi egyik fő oka annak az egészségtelen állapotnak, hogy nem áll már arányban a föld értéke annak jövedelmezőségével, hogy a kettő közötti arány a második tényező hátrányára egyre romlik?

A megtakarított tőkék javarésze pénzintézetekre lesznek bízva, ezek pedig elsősorban betéteiknek olyan elhelyezésére törekcsenek, melyben azokat betáblázás útján biztosíthatják.

A pénzintézeteknek nagy versenye folytán most már oda jutottunk Magyarországnak, hogy számtalan birtokot több jelzálogkölcson terhel, mint amennyit a birtok tényleg ér, de miután zsaroló gazdálkodás, okadatlan erdőirtás révén

még mindig lehet annyit az ilyen birtokokból kicsikarni, amennyi kell a kamatok és törlesztési ráták kifizetésére, esetleg kedvező termés esetében ennél valamivel többet is, az ilyen birtokok is vevőkre találnak és hozzájárulnak ahhoz, hogy az irreális nagy birtokárak tartsák magukat, sőt emelkedjenek.

Az észnélküli földvásárlási kedv, melyet még fokoznak a gombamódra keletkező parcellázó bankok, szintén hozzájárulnak a föld egészségtelen mobilizációjához, a földárak okadatlan emelkedéséhez, az agrárválság fokozásához.

A földnek egészségtelen mobilizációja, a földhozamnak stagnációja, sok esetben apadása mellett, melyek nagyrészt ugynevezett merkantilista irányú, valóban azonban radikális közgazdasági és felette laza belügyi politikánk szüleményei, ott van a szociáldemokrácia, mely egyre jobban dülja föl az ország békéjét, munkakedvét, virágzásának lehetőségét.

De sajnós, még más példákkal is bizonyítható, hogy bizony beteges a mi agrár érdekeink.

Májusban választások lesznek Ausztriában. Nagyon érdekes az osztrák agráriusoknak választói riadója: „Minden gazda, mondja, akár nagy-, akár kisbirtokos, aki szociáldemokrata jelöltre szavaz, vagy annak érdekében agitál, kirekesztendő az agrár-társadalom köréből. Minden oly gazda és politikai párt, akik a szociáldemokratákkal nyílt vagy titkos meg egyezést kötnek a választásokra vonatkozólag, éppen oly ellenfelekként tekintendők, mint a szociáldemokraták. Minden oly gazda, aki esetleges pótválasztásnál valamely más politikai vagy nemzetiségi párthoz tartozó agrárius jelölttel szemben szociáldemokratára adja szavazatát, az agrár-ügy árulójának tekintendő. Eljzen az agrár irányzat. Le a szociáldemokráciával, le a mételeyezett és mételeyező nemzetközi nagyitőkés spekulációval és le a termelőosztályokon erőszakoskodó sztrájkokkal és kar-telekkel. Ezzel a jelszóval kell Ausztria minden agráriusának a választási urna elé lépni, hiven helytállva az ősi föld jogaiért. Harczra tehát osztrák agráriusok, nyílt és titkos ellenfeleinkkel; ha összetartunk, biztos a győzelmünk.”

Eddig is uralkodó tényezőként szerepeltek az osztrák parlamentben az agráriusok. Programjukból sok tételt meg is valósítottak, például: az ipari szeszgyári kontingensnek a megváltását, az örlési kedvezménynek megszüntetését, az agrárvámvédelmet (ezek közös ügyek lévén, nálunk is érvényesültek), a tőzsdereformot (meg lett tiltva, tehát fölötte meg lett nehezítve a fedezetlen határidőüzleti játék üzése), a borhamisítási törvényt stb. Most pedig minden jel arra mutat, hogy az eddiginél is jóval hatalmasabban fognak kikérülni a májusi választásokból.

Hát milyen erősek még az agráriusok Németországban. A fedezetlen határidőüzleti játékot már 10 évvel ezelőtt tették lehetőleg lehetlenné. A mezőgazdasági termények az egész vonalon hathatós vámvédelemben részesülnek. A föld mobilizációját, tulságos fölaprózását gátló törvények léteznek. Bülow herceg, birodalmi kancellár pedig egy a mult hónapban elmondott beszédében szóról-szóra így nyilatkozik: „Évekkel ezelőtt kijelentettem, hogy agrárius elnevezésemet kitüntető jelzőmnek tekintem, mint dicső elismerést. És ha egyszer visszavonulok a nyilvános élettől, hiszen ez a

pillanat be fog következni, ha nem is mindjárt, mint ezt egyesek óhajtják, felirhatják politikai sirkövekre: Agrárius birodalmi kancellár volt. És miért vagyok, leszek és maradok én uraim agrárius? Mert teljes meggyőződésnek egy okos agrárpolitika felel meg a legjobban, mert ez a politika gazdaságilag és politikailag is jól bevált.”

Milyen szomorú képet látok, midőn összehasonlítom az osztrák, a német agrárérdekeknek triumfális előtérbe nyomulását azzal, hogy mire mennek a magyar agráriusok, mikor valamit kívánnak.

Eltekintve attól, hogy nálunk, sajnosan, az agrárius jelzőt kevés ember meri fölvenni, mert a közvélemény ugy lett nevelve, hogy ez elnevezésben a hátramaradottságnak, tudatlanságnak, korlátlanságnak nagyobb vagy kisebb fokát lássa. Ez év február 28-án tárgyalta a képviselőházban az OMGE-nek kérvényét, melyben felette fontos és a gazdaközönség létére elmaradhatlan kívánások voltak szövegezve.

Daczára egy pár lelkes agrárius képviselő buzgóágának, ezek között meg vagyok győződve, hogy előljárt Vásárhelyi Dezső képviselő ur is, a nagy többség keresztülvitte, hogy a kérvény ne pártolólóg utasíttassék a kormányhoz, hanem csak tanulmányozás céljából, a vita folyamán pedig kidomborodott, mennyire kevés lelkes híve van a jelenlegi képviselőházban hazánk legnagyobb és legfontosabb kereseti ágának, a mezőgazdaságnak.

Nagyon szomorú állapotok ezek azon ösmagyar foglalkozásra, melyből az ország háromnegyed része él és melynek jobb vagy rosszabb lététől függ az ország megmaradt negyedének boldogulása.

Ezen szomorú kép közepette van azonban egy kis táj, melyet a napsugarak vidítóan világítanak.

Most lepleztük le Vásárhelyi László, megboldogult dicső emlékü elnöktársam emléktábláját.

Az a sajnosan korlátolt kiterjedésű táj, melyet még éltető napsugarak világosságukkal és melegükkel üditenek, az a Vásárhelyi Lászlóék és az azokhoz hasonló buzgó férfiak, kik semmit sem kímélnek abból, amit adhatnak azon célból, hogy kartársaiknak, embertársaiknak hasznára, előnyére váljanak.

Örvendek, hogy e férfura mutatva, Vásárhelyi László dicső emlékét idézve, elnökölhetek az idei közgyűlésen.

Önöket tisztelt uraim, a legmelegebben üdvözölve és örömmel kifejezést adva, hogy egyesületünk ez évi ünnepélyére ilyen nagy számmal megjelenni méltóztattak, a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

Munkásügyek. Szociálista mozgalmak.

Szociális előadások a „Köztelek”-ben.

Márczius hó 15-től 19-ig tartattak meg a Magyar Gazdaszövetség által rendezett szociális előadások, amelyek ugy az előadások magas színvonala, valamint az előadások iránt megnyilvánuló nagy érdeklődés alapján maradandó hatásuk lesznek a nagyközönség társadalmi nézeteinek irányításában. Az előadásokat mind az öt napon előkelő és intelligens közönség hallgatta meg és reméljük, hogy e kiváló hallgatóság lesz a Köztelek székházában hirdetett

szociális tanok legbuzgóbb hirdetője és terjesztője.

A megnyitás ünnepségét Darányi földművelésügyi miniszter beszédével együtt, lapunk 30. számában kimerítően közöltük. Most, a kurzus befejezése után, az egyes előadásokat azok sorrendjében ismertetjük. Ez ismertetés lapunk szűk keretében csak vázlatos lehet, de a „Magyar Gazdaszövetség” a „Mezőgazdák Szemléjé”-ben és külön füzetekben is egész terjedelmében fogja azokat közreadni.

Április hó 15-én, Darányi földművelésügyi miniszter megnyitó beszéde után, Bernát István a tudományos szociálizmus bukásáról tartott igen érdekes előadást. Ugyanis Engels és társai sőt maga Bebel is hirdették, hogy sikerült a szociális törekvéseknek tudományos alapot biztosítani; megjósolták a proletáriátus diadalmát s a mostani uralkodó társadalmi osztály bukását. A nagy felfordulást olyan legkiválóbb hirdetői 1848-ratették, Engels 1892-re. Evvel szemben pedig azt látjuk, hogy a polgári társadalmak az okos társadalmi javítások segítségével nem hanyatlanak, de gyarapodnak. Sőt Ives Guyot, ki egy a kereszténység ellen írott művében szintén a tudományos szociálizmus alapján állott, újabb egy művet írt, melyben nyíltan és kerekén kimondta, hogy szerinte a tudományos szociálizmus nemcsak megbukott, de határozottan csődöt mondott. Mindvégig élénk érdeklődéssel hallgattam előadását annak bizonyításával fejezi be, hogy a nagy tömeg vagyonszerzése a törvényhozás segítségével, mely minden kulturálisan kedvez annak, lassan bár, de következetesen halad előre. Értékes beszédjének végkonklúziója szerint a forradalmi szociálizmus megette kötelességét, szerepe vége felé jár; a társadalmi javítások korában élünk.

Majd Perczel Ferencné Kozma Flóra tartott igen érdekes előadást *altruizmus a szociális munkában* czimén, arra az igazságra mutatva, hogy csak a minden irányban kiterjedő altruizmus vezetheti célhoz a szociális munkát. Az állapotok javulását s szerencsés megoldását a keresztény eszmének és az erkölcsi erőnek folytonos fejlesztésétől várja.

Április 16-án elsőül Hertelendy Ferenc főrendiházi tag szövegét a *tejszövetkezetek hatásáról*. Szerinte a tejszövetkezetek számát szaporítani kell s középpontok körül csoportosítani, miáltal azok termelőképessége fokozódna s a produktumok értékesítése is akadály nélkül bonyolítottatnék le. Tejszövetkezetek kívánatos szervezése mellett statisztikai adatokkal érvel; kimutatja, hogy pl. Baranya, Moson, Zala megyék tejszövetkezetei utóbbi 1-2 évben 3 millió korona értékben termeltek és értékesítettek tejtermékeket. Nyilvánvaló tehát a tejszövetkezetek áldásos hatása s nagy horderéje speciális szempontból.

A következő előadó Szántó Menyhért min. tan. volt. A *munkáskérdésről* tartott igen érdekes előadást s közérdeknek mondta a munkaképtelenné lett munkások megélhetésének biztosítását akár szabad társulás alapján, mint Angliában, akár a törvény kényszere alapján, mint Németországban és hazánkban is.

Április 17-én Buday Barna nagyérdékű fejtegetéseit a *szociálista igazgatás hatásáról a nép erkölcsi és anyagi életére a szerző személyes akadályoztatása révén, neje, Buday Barnáné uraszony olvasta fel igen érdekes előadási modorban. Fejtegetéseiben rámutatott azon körülményre, hogy Magyarországon a kapitalizmus elleni hadjárat megelőzte annak hasznos irányban való érvényesülését, előbb megszületett a sztrájk, mint a nemzeti ipar. A szociálista*

igazgatásai következtében a nép anyagi helyzete, dacára a munkabéremelésnek, nemhogy javult volna, de igényeinek megnövekedése következtében határozottan rosszabbodott, amennyiben a munkabértöbbletet elviszi a pártkassza, de megmaradnak a nagyobb igények. A nagy tudással és körültekintéssel összeállított előadás konklúziója szerint, ha a magyar népet anyagi és erkölcsi érdekeiben oltalmazni akarjuk, feltökodött barátai és illetéktelen vezetőikkel szemben kell megvédelmeznünk.

A nagy hatást keltő felolvasás után Szilassy Zoltán tartott előadást a *szociálizmus és a mezőgazdasági üzemről*. Vázolta a mezőgazdálkodás történetét a legrégebb kortól, — amikor a föld értékét még a rabszolgák mennyisége határozta meg, — a jobbágyok korán át napjainkig; s kifejti, hogy a földbirtok jövedelmének fokozódásához feltétlenül szükséges, hogy a szociális viszonyok nyugodt fejlődési stádiumban legyenek, amennyiben a gazdálkodás folytatálagos üzem lévén, a sztrájkot nem bírja ki. Fel kell tehát venni a szociálista vezetőkkel a harezot minden téren, minden fegyverrel, annál is inkább, mivel az ősmert okoknál fogva a gép mindinkább kiszorítja a gazdaságból a munkást s végeredményben azt kivándorlára kényszeríti.

Április 18-án elsőnek Kolossváry Lajosné tartott igen érdekes felolvasást a *falu védelméről*. Előadásában rámutatott elsősorban a falu elnéptelenedésének prozesszusára, melynek okát részben a közlekedés tökéletességében találja. De nemcsak gazdasági okai vannak szerinte a városba tódulásnak, hanem erkölcsi okai is: a falu elvesztette vonzóerejét. A pusztuló faluban ma a háztartáshoz nem érő és azzal nem igen törődő asszony kezén a férj keresete haszon nélkül prédálódik el s nagy gyermekhalandóság is e tényre vezethető vissza; hiányzik a vidéki élet legfontosabb tényezője, a háziasszony; mert egyedül csak az okos nő képes egyensúlyban tartani a család gazdasági mérlegét s a tűzhely stabilitását is csak az asszony képes megteremteni. Régente a kuria volt a házvezetés iskolája, ma már nincsenek kuriák, nincsenek iskolák sem. Hol sajátítsa hát el a leány a házvezetés csínját-bínját, ha az anya sem értett ahhoz?

Házartási iskolákat kell tehát teremteni, melyeknek célja a nép leányait az egyszerű háztartások vitelére kiképezni. Külföldön már régebb idő óta működnek áldásosan ily célzattal iskolák, annál inkább kell hazánkban ily iskolákat szervezni, mert ha valahol, úgy éppen nálunk végtelenül fontos, hogy a népet erkölcsi kötelességgel a haza földjéhez kössük s megteremtjük az állandó barátságos falusi otthont.

Ezután Köeffer Károly tartott felolvasást a *gazdasági és szociális intézményekről*. Előadásában gazdasági szempontból bírálta a szabadelvű rendszert és a manchesteri iskola hatása alatt alkotott intézményeket, amelyek a gazdaságilag erősebbeknek kedveztek. Míg a modern szociális eszmék alapján alkotott törvények inkább a gyengébbeket istápolják, hogy a nagy gazdasági versenyben a gyengék is megállhassák helyüket.

A felolvasó rámutat arra is, hogy a támogatásban is mértékelt kell tartani, nehogy végre mindenki az államtól várja a segítséget, ezért általánosan fejleszteni kell a társadalmi tevékenységet.

19-én az első előadó Horváth Jenő, a Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület titkára volt, aki a *gazdakörök és szövetkezetek hatásáról* tartott mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatott előadást. Számos az életből vett példával illusztrálja azok áldásos, igen sok esetben népmentő hatásait, amelyek előadó szerint nemcsak erkölcsi, hanem anyagi támasztékul is szolgálnak a tagoknak.

A következő előadó Geöcze Sarolta volt, ki történelmi alapon bizonyítja, hogy a *kereszténység* volt az az erő, mely a civilizációt mai fokára emelte, amennyiben a pogány világfelfogás alapján csak kaszt-társadalom keletkezhetett s egyedül a felebaráti szeretetet hirdető eszmék alapján alakulhatott a mai modern társadalom, melyhez az első lépés — a keresztény eszmék első tényeként, — a rabszolgaság felszabadulása volt. Pogány törvényhozás a törvény előtti egyenlőséget s az általános szavazati jogot sohasem mondotta volna ki s bár ez nem is ment mindenütt simán, de a forradalom temérdek egyéni erőt szabadított fel, aminek visszahatása lett — a laissez faire elvénél fogva a gyengének elnyomtatása s ennek természetes következménye a szociálizmus megszületése.

A szó nemes értelmében vett szociálizmus és a krisztusi tanítás elvei nem ellenkeznek, világos hát a konklúzió — fejezi be előadónő nagyhatású beszédét — a kereszténység nem antiszociális, azért tehát aki azt gyengíteni akarja, a népet tudatosan vezeti félre.

A nagy tetszéssel fogadott előadás után Bujanovics Sándor záróbeszéddel fejezte be a szociális tanfolyamot.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	
	Oldal
Az OMGE. közleményei	863
Tárca.	
Vissza a faluba!	864
Husz éves vámszerződés	865
A vámpolitikai helyzet és a gazdák	866
A mezőrendőrségi törvény revíziója	870
Az agrárpolitikai helyzet	871
Munkásügyek. Szociálista mozgalmak	871
Állattenyésztés.	
A lefejtő tejgyárak értékes tenyészanyagának megmentése	867
Növénytermesztés.	
Czikóriatermesztés	867
Juhászat és gyapjuisme.	
A gyapjuértékesítés mizérái	868
Levelészekrény	869
Vegyesek	872
A cselédtörvényjavaslat. — Személyi bir. — Hymenhierek. — Gazdatisztek Darányi miniszternél. — Kiténtetett gazdasági cselédek. — Helyreigazítás. — A hazai ipar és a gazdák. — Németország külkereskedelmi forgalma 1906-ban. — A magyar gyümölcs értékesítése. — Találkozási felhívás. — Ügetőverseny és kanczacsikókiállítás. — Méhészeti előadások. — Az érseknjvári nemzetközi nagy lóvásár. — Gözhajózási hírek. — Uj gazdakörök	
Kereskedelem, tőzsde	874
Szerkesztői üzenetek	875

A cselédtörvényjavaslat. Az új cselédtörvényjavaslatot e hó 22-ikén tartott folytatálagos ülésében tárgyalta a képviselőház földművelési bizottsága. A cselédek kötelező gyógykezelésére vonatkozó (28. §.) szakaszt hosszas vita után körülbelül az eredeti szövegben fogadták el, így ezt a szakaszt még elintézetlennek kell tekintenünk. A 30. §-ból kihagyták azt a rendelkezést, hogy a cseléd községi és egyházi adójának felét a gazda viselje. Ehelyett a beíratási és a tandíjak egésze terheli a gazdát. E fontos szakasznál tehát javaslatunk keresztülment. A 33. §-ból csak annyit hagytak meg,

Milyen takarmányrépamagot használjunk?

LINHART GYÖRGY tanár ur a m. kir. növényélet és kórtani állomás vezetője írja:

„Az impregnált répamag már hosszú idő óta jó hírnévnek örvend, főleg azért, hogy gyorsan és egyenetlenül kel ki. A gyors kikelés következtében a fiatal répánövények gyorsabban és erőteljesebben fejlődnek. Ez oly elvitázhatatlan tény, a melyet letagadni nem lehet.”

Ezen tények világosan rámutatnak arra, hogy csakis **selektált répából származó impregnált répamagot vessünk!**

Annál is inkább, mert az összehasonlító kísérletek is beigazolták, hogy az **impregnált** magból nyert répák **sokkal tovább és jobban tartják** magukat, mint a nem impregnált magból.

KERPELY KÁLMÁN gazdasági akadémiai tanár ur szavai:

„Ugy tapasztaltam, hogy az impregnált mag gyorsabban fejlődik, erőteljesebben csirázik, korábban kel ki a földből, mint a nem impregnált mag.”

MAUTHNER ÖDÖN,

cs. és kir. udvari magkereskedése Budapestben.

hogy
ként
bűnvá
ságra
ság sz
közasa
közga
ton aj
mának
Szer
Goger
tudósi
terület
Hyn
23-án
Berkló
Ráthor
tagján
kivánu
Haa
leánya
Adolf
Gazd

gyar G
sületé
művelés
váltak
alatt, A
gató, G
ny. jós
tisztar
nek G
Förster
novics
a föld
Ország
tiszt k
1900. é
kidolgo
már a
gazdatis
hogy
— a
használ
gel ren
a gazd
vény ut
törvény
triában
nokkra
ajánlott
által lé
valósítá
fizetend
földmiv
küldött
törvény
mány t
bizosít
hogy a
vélemén
nyugdíj
zárkózn
terjeszt
tenni. A
kiséri s
létrejött
vette tu
szívesen
Kítür
Mihály
hászgaz
helyben
ismerő
tüntette
tében m
nak. Az
szent m
a kitént
velet és
bíró ad
Bogisich
Az ünne
látta ve
István g
szolgált

hogy a gazdának dorgálási joga van és pótlás-ként bevették, hogy a cseléd megdorgálásért bűnvádi eljárást ne indíthasson. A rendbír-ságra vonatkozó intézkedés kimaradt. A bizottság szerdán délután 5 órakor folytatja tanács-kozásait. *Itt jegyezzük meg, hogy az OMGE. közgazdasági szakosztályának a törvényjavasla-ton ajánlott módosításait a „Köztelek” mai szá-mának mellékletében közöljük.*

Személyi hír. A m. kir. földm. miniszter Goger László dr. miniszteri titkár, eddigi szak-tudósítót Londonba, Anglia s Franciaország területére megbízott szaktudósítótul küldötte ki.

Hymenhierek. Ráthonyi Reusz Andor e hó 23-án tartotta meg Fedding van Berkhout Berkhout Idával Haarlenben esküvőjét. A vőlegény Ráthonyi Reusz Henrik, egyesületünk ig. vál. tagjának fia és mi tiszta szívből szerencsét kívánunk az új frigyehez.

Haas Katiczát, Haas Jenő, lapunk metrójének leányát május hó 5-én vezeti oltárhoz *Kürschner Adolf* a budapesti dohányutcai izr. templomban.

Gazdatisztek Darányi miniszternél. A Ma-gyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egye-sületének küldöttsége tisztelt Darányi föld-mivelésügyi miniszternél ma. A küldöttség tagjai voltak Bujanovics Sándor udv. tanácsos vezetése alatt, *Nick Ede* kir. tan., koronauradalmi igaz-gató, *Gressler Antal* ny. intéző, *Fromm Antal* ny. jószágigazgató, *Grassl Antal* uradalmi fő-tisztartó, *Székkács István* jószágigazgató, *Rubi-nek Gyula,* *Szilassy Zoltán,* *Jeszenszky Pál,* *Förster Lajos* igazgató-választmányi tagok. *Buja-novics Sándor* a küldöttség vezetője átnyújtotta a földmivelésügyi miniszternek a Gazdatisztek Országos Egyesülete által a birtokos és gazda-tisztki közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1900. évi XXVII. t. cikk revíziója érdekében kidolgozott memorandumát, melyben kéri, hogy már a gazdatiszti kongresszusok által sürgetett gazdatiszti czmkérdés akként szabályoztassék, hogy — a szerzett jogok épségben tartásával — a jövőben a gazdatiszti czimet csak az használhassa, aki a megfelelő szakképzettség-gel rendelkezik. Ezzel kapcsolatban kéri, hogy a gazdatisztek kötelező nyugdíjbiztosítása tör-vény útján rendeztessék, még pedig egy külön törvény útján, vagy amint ez legutóbb Ausz-triában történt, egy az összes magánhivatal-nokokra érvényes törvény útján. Végül figyelmébe ajánlotta a miniszternek a gazdatisztek egyesülete által létesíteni kívánt internátust, melynek meg-valósítására anyagi támogatást, illetve vissza-fizetendő államkölesön megadását kéri. Darányi földmivelésügyi miniszter szívesen fogadta a küldöttséget s kijelentette, hogy a gazdatiszti törvény revíziójára vonatkozó javaslatot tanul-mány tárgyává fogja tenni. A kötelező nyugdíj-biztosításra vonatkozólag a miniszter jelezte, hogy a vonatkozó osztrák törvényt ismeri és a véleménye az, hogy a magántisztviselők kötelező nyugdíjbiztosítása elől nálunk sem fog lehetni el-zárkózni s az egyesületnek erre vonatkozó elő-terjesztését komoly megfontolás tárgyává fogja tenni. Az internátus ügyét meleg érdeklődéssel kíséri s nem zárkózik el az elől, hogy ennek létrejöttét elősegítse. A küldöttség örvendetesen vette tudomásul a miniszter válaszát, ki azután szívesen elbeszélgetett a küldöttség tagjaival.

Kitüntetett gazdasági cselédek. *Könya* Mihály kőhidgyarmati káptalani uradalmi ju-hászgazdát, aki 40 éve szolgál hűségesen egy helyben, Darányi földmivelésügyi miniszter el-ismerő oklevéllel és 100 korona jutalomdíjjal tüntette ki. A kitüntetést nagy ünnepségg kere-tében most adták át az érdemes juhászgazdá-nak. Az ünnepség előtt *Vargha Dezső* plébános szent misét és prédikációt mondott, amikor is a kitüntetés jelentőségét méltatta. A diszokle-velet és jutalmat dr. *Thuránszky Lajos* főszolga-bíró adta át, utánna a főkáptalan nevében *Bogisich Mihály* püspök mondott szép beszédet. Az ünnepség után a résztvevőket a főkáptalan látta vendégül lakomán. — A király Mádi *Kovács* István gerjéni gazdaságában 42 esztendőn át szolgált gazdának és 32 éven át önálló birtok-

kezelőnek a földmivelésügyi miniszter előterjesz-tésére a koronás ezüst érdemkeresztet adomá-nyozta, amelyet Tolna vármegye főispánja ünne-pélyesen ad át az érdemes gazdának.

Helyreigazítás. Lapunk 31. számában egy közleményt hoztunk a *glan-donniersbergi* szarvas-marháról, amely tévedésből *glan-donniersbergi*-nek czimeztetett. A tévedésért, mely segédszer-kesztőnk figyelmét szemfájása miatt kerülte el, olvasóközönségünk szives elnézését kérjük.

A hazai ipar és a gazdák. Darányi földmivelésügyi miniszter nagyjelentőségű felhívást intéz a gazdasági egyesületek útján a gazdák-hoz, melyben a megindult gépvásárlás alkalmá-ból a hazai gépipar támogatására hívja fel a gazdákat. A miniszternek a gazdasági egyesü-letekhez intézett leirata a következő: A magyar vasművek és gépgyárak országos egyesülete még a múlt év őszén azzal a panaszszal fordult a kereskedelemügyi miniszter urhoz, hogy a gazdasági egyesületek a tagjaik részére szük-séges gazdasági gépek és eszközök beszerzésé-nél gyakran mellőzik a hazai beszerzési forrá-sokat és külföldi czégeknek rendelik meg szük-ségeiket. Tekintettel hazai gépiparunk azon jogos és méltányos igényeire, hogy gazdakö-zönségünk által gépszükségletének kielégítésé-nél ne mellőztessék a külföldi czégek javára, a küszöbön álló munkaidény alkalmából felhívom az egyesületet, hogy igyekezzék odahatni, hogy tagjai s általában a működési területéhez tar-tozó gazdaközönség figyelme felhívassék a hazai beszerzési forrásokra s külföldi czégekhez csak oly gépek beszerzéséért forduljon, amelyek ha-zánkban még nem állítatnak elő. Különösen kívá-natosnak tartom, hogy a vármegyei gazdasági egyesületek mint a magyar gazdaközönség tár-sadalmi szervezetei e tekintetben jó példával járjanak elől s a tagjaik részére szóló beszer-zéseket kizárólag a hazai gépgyárosoknál esz-közöljék.

Németország külkereskedelmi forgalma 1906-ban. A német külkereskedelmi forgalma a múlt évben ismét jelentékenyen emelkedett. Ez a tény annál jelentősebb, mivel a múlt év márczius havában életbeléptetett új kereskedelmi szerződés és vámtarifáktól sokan féltek és a külkereskedelem csökkenését jósolták, amely azonban éppen ellenkezőleg ütött be, amint ezt a statisztikai adatok bizonyítják. A német kül-kereskedelmi forgalom 1906 márczius deczem-ber havában a következőleg alakult. Összes be-vitel volt — ide számítva a tengerentuli for-galmat is — 8438'88 millió marka (1905-ben 7436'26 millió M.), az összes kivetel 6478'67 millió marka (1905-ben 5841'81 millió marka). Ebből az európai forgalomra esett 4852'65 millió marka bevitel (1905-ben 4387'31 millió marka), kivetel 4685'18 millió marka (előbb 4274'64 millió marka). Bennünket leginkább az érde-ke, hogy ez óriási összegekből Magyarország-Ausztriára mennyi esett. Arra nézve a statiszt-ika azt mondja, hogy Németország bevitel-e volt Magyarország-Ausztriából 1906 márczius-dec-zem-ben 809'78 millió marka (múlt évben 752'01), kivetel pedig 649'34 millió marka (1905-ben 580'18), ami azt mutatja, hogy az új kereskedelmi szerződésünk Németországgal nem csökkentette a két vánterület közti keres-kelemi forgalmat.

A magyar gyümölcs értékesítése. A föld-mivelésügyi miniszteriumban ma délelőtt szak-értekezlet volt, amelyen részt vettek *Dobokay* Lajos miniszteri tanácsos elnöklété alatt a föld-mivelésügyi miniszterium részéről *Molnár István* miniszteri tanácsos, orsz. gyümölcsészeti minisz-teri biztos, az Országos Magyar Gazdasági Egye-sület nevében *Jeszenszky Pál* ügyvezető-titkár, az Országos Iparegyesület képviselője, *Angyal* Dezső igazgató, *Györy István* tanár a kerté-szeti tanintézet részéről, *Kosutány Tamás* dr. az Országos Chemiai Intézet igazgatója, *Halmi* Gyula fővárosi vegyész, *Kovács Károly* a keres-kelemi muzeum igazgatója, továbbá *Szimon* István, *Brázay Kálmán* csemegenykereskedők, *Cornides Károly,* *Göllner Kornél,* *Koesslin Lajos*

és társa, *Stolwerk* és társai, *Glasner Miksa,* *Weisz Berthold* és *Manfréd,* *Beimel J.* és társa, *Rechnitz H.* és társa, *Belatini Braun Géza,* *Stum-mer J.* gyárosok képviselői, *Gerbaud Emil* czuk-rász, a rimaszombati és kecskeméti konzerv-gyár igazgatóságának kiküldöttei. Az értekezlet czélja az volt, hogy a gyümölcsértékesítés meg-könnyítésére szolgáló szilvakenyér, gyümölcsajt és egyéb feltérményeket, amelyeket *Schönwald* Kabos, a földmivelésügyi miniszter támogatásá-val kísérletképpen előállított, felülbírálja egy a minőség, valamint a kereskedelmi érték szem-pontjából. Eddigelé gyümölcs, főleg szilvater-mésünket túnyomóan szeszszé dolgozták fel, kívánatos dolog, hogy az említett termékek gyár-tásával a gyümölcsértékesítésnek újabb tere nyil-nék meg.

Találkozási felhívás! A kassai magy. kir. gazdasági tanintézetet végzett azon kollégákat, kiknek most pünkösdkor lesz a találkozájuk, felkérem, hogy azon megjelenjenek és czimüket velem mielőbb közöljék. *H. G. Perbenyik,* (Zemplénmegye).

Ügetőverseny és kanczacsikó-kiállítás. A Szolnok-Dobokavármegyei Gazdasági Egyesület ez év szeptember hó 15-én Désen ügetőver-senyt s díjazással egybekötött kanczacsikó-kiállítást rendez. A bejelentési határidő szept-ember hó 5. déli 12 órája.

Méhészeti előadások. Az I., III., IV., V., VI. és VII. kerületi állami méhészeti vándortanítók I. évi május hónapban az alább megnevezett napokon és helyeken tartják előadásait. 1. *Imrey* Ferencz első kerületi, székhelye *Rákoscaba.* 7-én Ordason, 8-án Gerdelakon, 9-én Dunaszent-benedeken, 10-én Uszodon, 11-én Foktón, 12-én Bályon, 13-án Fajszon, 14-én Dunsokon, 15-én Miskén, 16-án Homokmgyen, 17-én Kalocsán a tanítóképzőben és 18-án Szakmáron. 2. *Valló* János második kerületi, székhelye *Pozsony-Liget-falu.* 2-án Komárom-Ujvároson, 3-án Komáromi földmivesiskolánál, 4-én Dunaujfalun, 5-én Ara-nyoson, 6-án Ekeken, 7-én Nemes-Ocsán, 8-án Bogyán, 9-én Nagy-Megyeren és 11-én a pozsonyi állami tanítóképző intézetnél. 3. *Rózsa* János negyedik kerületi, székhelye *Sárospatak.* 6-án Nagyszaláncon, 7-én Rogete-Ruszkán, 8-án Györken, 9-én Petőszinyén, 10-én Alsó-Kemen-czén, 11-én Felső-Kemenzén, 13-án Tarnócon, 14-én Bajánházán, 15-én Palócon, 16-án Nagy-Szeretván, 17-én Pályin és 18-án Kis-Szeretván. 4. *Forgách* Lajos ötödik kerületi, székhelye *Arad.* 12-én Apateleken, 13-án Karnán, 15-én Nagy-halmágyon, 16-án Beelen, 17-én Battonyán, 18-án Békéscsabán a gazdasági ismétlő-iskolánál, 21-én Szalontán a gazdasági ismétlő-iskolánál és 22-én Szakadon. 5. *Tóth* János hatodik kerületi, szék-helye *Nagy-Enyed.* 3-án Ludamoson, 4-én Viz-aknán, 6-án Nagyszebenben a tanítóképzőben, 7-én Szelistyén, 8-án Lámkeréken, 9-10-én Déván az állami tanítóképzőben, 11-én Bajesdon, 13-án Dombán, 14-én Küküllőváron, 15-én Alsó-Bajomon, 16-án Medgyesen, 17-én Buzdon, 18-án Diódon, 21-én Magyarlapádon, 22-én Osombor-don, 23-án Lőrinczréven. 6. *Nagy* János hetedik kerületi, székhelye *Kolozsvár.* 8-án Havadon, 9-én Atyhában, 10-én délelőtt Székelyszentmiklóson, délután Fiátfalván, 11-én Székelykeresztúron az állami tanítóképzőben, 12-én délelőtt Székely-magyaróson, délután Bikafalván, 13-án Homoród-almáson, 14-én délelőtt Szentkeresztbányán, dél-után Szentgyházafalun, 15-16-án Székely-udvarhelyen.

Az érsekujvári nemzetközi nagy lóvásár. Ezt a jóhírű vásárt az idén is május első vasár-napján és a következő hétfőn tartják meg, azaz május 5. és 6-ikán. Külföldi lókereskedők már is élénken érdeklődnek a vásár iránt, amelyen a felhajtás a legnagyobb igényeket is ki fogja elégíteni.

Gőzhajózási hírek. A magyar folyam- és ten-gerhajózási részvénytársaság *Pancsova* és *Saren-grad* állomásokat árvíz miatt f. évi április hó 21-től kezdve az összeforgalom számára meg-szünteti és Klenak ladikállomást árvíz miatt f. évi április hó 23-tól kezdve további intézkedésig megszünteti.

Új gazdakörök. A Magyar Gazdaszövetség és a Beregvármegyei Gazdasági Egyesület kötelé-kében legutóbb a beregmegei Nagyborzsova és Csoroda községekben gazdakör alakult.

NYILTTÉR.*)

Ha a borju

a világra jön, nem volna szabad annak a vesztéynek kiténni, hogy esetleg borjuvérfasban megbetegedjék és ebben, mint annyi sok, elpusztuljon. Inkább minden borjunak születése után Thürpilt kellene beadni. Thürpil úgy hat, hogy a borjuk ezen veszedelmes vérfasban meg som betegszenek és a vár megbetegedettek ismét gyorsan egészségesek lesznek. Minden közelebbi megtárható a „Nützliche Winke für die Aufzucht von Jungvieh“ című broszurában, melyet bérmentve küldök meg.

Thürpil biztosan hat más háziállataink hasmenésénél is. Ára: Fél dohoz K. 1.80, egy egész dohoz K. 3.—. Kapható gyógyszerárakban és az állatorvosoknál. Ha ott nem volna, Török József gyógyszerárában Budapest, VI., Király-utca 12.

Óvakodjunk az utánzatoktól.
Cl. Lageman, vegyészeti gyára Aachen és Erfurt.

KERESKEDELEM, TOZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Az időjárás viszonyok nem akarnak változni s nehezen fordul melege az idő. A hó csapadékok megakasztják a gazdasági munkálatok folytatását, mindenütt hideg, nagy sár, se vetni, se trágyát hordani nem lehet. Természetes folyománya ennek, hogy a hó csapadék a folyók medrét megduzzasztja és dacára annak, hogy az olvadás nem egyszerre, hanem hosszabb időt igénybe véve következett be, árvízveszedelmek vannak. Az idő hívós és éjjelenként majdnem mindenütt dér és gyenge éjjeli fagy fordult elő. Kívánatos volna, hogy főleg nálunk

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal a szerkesztőség felelősséget.

a vetésekre kedvező meleg idő következne be, mert a vegetáció nagyon el van maradvá. Az időjárás kedvezőbbre fordulása mindenesetre helyrehozhatja az elmulasztottakat. A magyar földművelésügyi miniszterium jelentését követte az osztrák földművelésügyi miniszterium publikációja a vetések állásáról. Ezek szerint az őszi buza állapota általánosságban kielégítőnek mondható Ausztriában is, annál rosszabbak azonban a rozsok.

Ami az üzleti viszonyokat illeti, a külföldi piacokon általában nagyobb emelőzők nem jutottak érvényre, az amerikai piacokon kedvezőtlen vetésjelenések hatása alatt némileg szilárdabb jegyzések jutottak érvényre. Az angol piacokon szintén szilárdult a hangulat, csak később gyengült valamivel az irányzat. A francia piacokon lényegesebb változások nem fordultak elő. A berlini piacokon magasabb árjegyzések jutottak érvényre; Oroszországból gyengült a kínálat.

Ami a magyar és osztrák piacokat illeti, buzában a mi piacunkon a forgalom normális keretekben mozog; a nehézkes szállítási viszonyok még mindig éreztetik hatásukat a vagonáru csak kevés érkezik. A kedvezőtlen időjárási viszonyok hatása alatt az üzletmenet szilárd.

Roszbán szintén nagyobb mérvű emelkedés jutott érvényre főleg az osztrák földművelésügyi miniszterium jelentése folytán. Az osztrák tartományokban ugyanis a rozs a főtermelési czikk s a jelentés passzokodik, hogy sok helyütt kiszántották, illetőleg mással pótolták. Főleg Cseh- és Morvaországban a kártevők folytán kellett a kiszántásból folyamodni.

Árpában némi élénkítés konstátható; az árak változatlanok.

Tengeriben az érdeklődés elég jó, az árak emelkedtek, a kedvezőtlen időjárás viszonyok gátolják a vetési munkálatok folytatását, a rossz idő akadályozza a morzsolást és a vasutosh szállítást.

Zabban csendesebb az üzletmenet.

Napijelentés a gabonatözsdéről.

1907 április 23.

Ámbár az időjárás kedvezőbbre változott, panaszok még mindig hallhatók s ennek folytán a spekulatív vételek, melyek már tegnap a készáruüzletben 25 fillér emelkedést eredményeztek, ma további 10 fillérszi szilárdulást vontak maguk után. A határidőpiacon pesszimisztikus színből látják a helyzetet s itt az emelkedések 40-50 fillérre tehetők. Eisőrendű tiszavidéki buza rég nem látott 17.88 koronával jegyeztetett.

Roszbán hasonlóképpen szilárd irányzatú s legutóbbi tudósításunk óta 40 fillérrel emelkedett árában.

Árpa változatlanul szilárd, takarmánycseleokra a jegyzések 10-15 fillérrel emelkedtek.

Tengeriben szűkség van, s miután a gardasági munkálatok folytán a hozatok csekélyek, az árak szilárdultak. Budapest paritásában 11.26 koronát jegyez.

Zabárak változatlanok, kevesebb figyelemben részesül. Budapest távoltságába 15.20-15.80 koronát jegyez.

Eladatott:
Buza, Tiszavidéki: 400 mm. 80.5 k. 17 K. 80 f., 300 mm. 81 k. 17 K. 80 f., 200 mm. 80 k. 17 K. 70 f., 100 mm. 80 k. 17 K. 40 f., 150 mm. 80 k. 17 K. 30 f., 400 mm. 79.5 k. 17 K. 20 f., 500 mm. 79.5 k. 17 K. 10 f., 200 mm. 79.5 k. 17 K., 300 mm. 79 k. 17 K., 100 mm. 79 k. 17 K. 20 f., 100 mm. 79 k. 17 K., 100 mm. 78 k. 17 K., 400 mm. 76 k. 16 K. 90 f.

Fejérmegyei: 300 mm. 75 k. 16 K. 40 f.
Pestmegyevidéki: 100 mm. 78 k. 17 K. 10 f., 500 mm. 78 k. 17 K. 10 f., 3.0 mm. 79 k. 17 K. 10 f., 150 mm. 79 k. 17 K. 10 f., 100 mm. 78.5 k. 16 K. 55 f., 150 mm. 78 k. 16 K. 80 f., 150 mm. 78 k. 16 K. 8 f., 100 mm. 77 k. 16 K. 60 f., 100 mm. 78 k. 16 K. 60 f., 150 mm. 77.2 k. 16 K. 80 f., 150 mm. 77.5 k. 16 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 16 K. 50 f.

Adai: 60.0 mm. 78 k. 17 K.

Ó-becsei: 3800 mm. 73 k. 16 K. 45 f.

Becsereki: 760 mm. 76 k. 16 K. 90 f., 800 mm. 76.2 k. 16 K. 90 f.

Roszb: 3350 mm. 13 K. 80 f., 700 mm. 13 K. 75 f., 150 mm. 13 K. 70 f., 600 mm. 13 K. 55 f., 200 mm. 13 K. 50 f., 200 mm. 13 K. 40 f. kp.

Tengeri: 100 mm. 11 K. 50 f. kp.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza áprilisra	17.40 K.
Buza októberre	17.40 "
Roszb áprilisra	13.78 "
Roszb októberre	14.50 "
Zab áprilisra	15.42 "
Zab októberre	13.56 "
Tengeri májusra	11.20 "
Tengeri júliusra	11.32 "

A brailai gabonapiacról.

(A Marmorosch, Blank & Tsa cég magántudósítása a „Köztelek” részére.)

Braila, apr. 19.

A belső zavarok egész Romániában csaknem teljesen lecsendesedtek és az okozott károkon kívül ugyszólván minden nyoma eltűnt a mult havi forrongásnak. Az okozott kár néhány kerületben nagyon jelentékeny, általánosságban azonban mégsem oly súlyosak, mint aminőtől kezdetben tartani lehetett. A forgalom igen nehezen indul meg; ennek főleg a rossz időjárás az oka; az esőzés ugyanis már több mint egy hónapja tart, minek folytán az utak járhatatlannak s így akadályozva van a tengelyen való szállítás; a Dunának nagymérvű áradása és a sűrű kiöntések a vizen való szállítás is nagyon megnehezítik. Egyes kikötővárosok rakodópártjai teljesen víz alatt voltak (így Corabia) s a rakodás teljesen lehetetlen volt néhány héten át.

Előrelátható, hogy a nyári hónapokban egyszerre nagyon meg fog növekedni az áruforgalom s amint az időjárás kedvezőbbre fordul, birtelen megélnék a vízi szállítás. Egyelőre azonban a rendelkezésre álló gabonakészlet oly csekély, hogy alig elégséges az esedékes kötések fedezésére s az elmaradt áprilisi szállítmányok hiánya az áralakulásban is érezteti hatását.

Kötések a következő árfolyamokon zárultak:

Buza, moldvai	77 kgr.-os K. 15.14 ab Szulina
"	76 " K. 15.06 "
Buza, dunavidéki	76 " K. 14.68 "
"	75 " K. 14.25 "
"	74 " K. 14.06 "
"	73 " K. 13.82 "

Nemzetközi gabonapiacz 1907 április 20-tól 1907 április 24-ig.

	Kelet	Effektív árak									Határidő	Határidős árak						
		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Párizs	New-York	Chicago	Buenos-Ayres		Budapest	Liverpool	Berlin	Párizs	New-York	Chicago	
Buza	23	17.30	16.95	18.50	17.50	23.01	21.72	15.54	14.42	18.84	Május	16.82	16.95	22.84	22.06	—	14.42	
	19	16.70	16.95	17.90	17.50	23.50	21.80	15.41	14.24	—	Julius	17.20 ¹	16.72	22.80	22.10	—	14.86	
Rozs	23	13.75	—	14.70	15.30	21.06	17.18	—	—	—	Május	15.86	16.95	22.76	21.96	15.96	14.24	
	19	13.30	—	14.40	15.10	20.96	17.18	—	—	—	Julius	16.60 ¹	16.50	22.54	22. —	15.96	14.68	
Tengeri	Április	23	11.30	11.98	12.60	11.80	17.11	—	11.08	9.42	9.56	Május	11.12	11.98	15.98	—	—	9.42
		19	11.05	11.68	12.30	11.60	17.11	—	11.02	9.28	9.24	Julius	11.22	12.10	15.72	—	—	—
Zab	Április	23	16. —	—	16.80	16. —	23.01	—	—	—	—	Május	15.42	—	21.86	—	—	—
		19	16. —	—	16.80	16. —	23.32	—	—	—	—	Julius	13.48	—	21.10	—	—	—
Árpa	Április	23	14. —	—	17.70	18. —	21.54	—	—	—	—	Május	15.38	—	21.54	—	—	—
		19	14. —	—	17.70	18. —	—	—	—	—	—	Julius	15.36 ¹	—	21.74	—	—	—

Jegyzet: ¹) október.

32
Ezen
10-15
alacsony
árakban
vezetőle
kent a
tél mián
kedvező
aligán
kapunk
A ten
okok s
geri el
piacra
a tenge
Az 10
belül ig
Roszbán
teljes á
A sze
és állá
szesz a
kelt el
Éleszt
K-ig ke
Denat
hordóva
Mezőg
szesz ab
állandó
Éskon
Budap
Bécsi
Konting
Finomít
Élesztősz
Nyersze
Denatur
Az áru
budapest
lett érte
Liszt
(A Magy
Liszt.
lisztüzlet
malmok
ennek d
nem érd
sok folyt
Heti li
A fővá
kgr.-ként
Szám:
Ar K:
Rozslis
Szám:
Ar K:
A korp
és promp
Általában
készlethi
tos betár
Heti k
A több
tak Buda
lénél 100
Finom k
Göromba
Ószí fin
" gonor
Rozskorp
Árpakorp
Malomko
Budapest
Derby m
Szárított
Malátacs
Répaszel

Ezen árak mind azonnali szállításra vonatkoznak, míg 10-15 napi szállítási határidővel az árak 0.25 K-val alacsonyabbak. A jelenlegi áruhiány miatt egyelőre ezen árakban csökkenés nem várható. A vetések állása kedvezőtlen. Az őszi buzavetés amúgy is 20-25%-kal csökkent a múlt évvel szemben s még ebből is a kemény tél miatt mintegy 10-15% veszteségre számíthatunk. A kedvezőtlen időjárás folytán a várható terméseredmény aligha lesz kielégítő, hacsak meleg és száraz időt nem kapunk.

A tengeri szállítást is nagyon gátolják a fent említett okok s a tél folyamán morzsolt tetemes mennyiségű tengeri előreláthatólag csak 10-15 nap múlva kerülhet piacra: az áruhiány miatt itt is meglehetősen magas a tengeri ára és pedig áprilisra 10-45 korona ab Szulina. Az időjárás javulásával előreláthatólag rövid időn belül igen nagy mennyiség kerül tengerből piacra. *Rozsban, árpában és zabban* egyáltalában nincs üzlet teljes áruhiány miatt.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben változatlan szilárd irányzat uralkodott és állandó jó vételkedv mellett több tétel finomított szesz adózva 151.50-152 K., adózatlanul 52.50-53 K. kelt el nagyban azonnali és későbbi szállításra.

Élesztőszesz adózva 150-150.50 K., adózatlanul 51.50 K.-ig kelt el.

Denaturált szesz változatlan szilárd irányzat mellett horzóval együtt 41.50-42 K.-ig jegyeztek.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás 47.50-48 koronáig kelt el állandó jó vételkedv mellett.

Exkontingens szesz változatlan szilárd áron kelt. Budapesten a kontingens nyersszesz ára 46.50-47 K. Bécsi jegyzés 46-46.20 K. kontingens nyersszeszt.

Budapesti jegyzés

	nagyban	koronákban
Kontingens nyersszesz	46.50-47	
Finomított szesz adózva	152-152.50	
adózatlan	53-53.50	
Élesztőszesz adózva	151-152	
adózatlan	52-52.50	
Nyersszesz adózva	149.50-150.50	
Denaturált szesz	41.50-42	

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasutállomáshoz szállítva, készpénzfizetés mellett értendők.

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Liszt. A buzapiacon uralkodó szilárd irányzat a lisztüzletben is megtehető a kelő hatását, amennyiben a malmok árakat 20-40 fillérrel emelték. Az eladások ennek dacára igen csekélyek és a külföld egyáltalán nem érdeklődik lisztjeink iránt. A csekélyebb elszállítások folytán a készletek növekedést mutatnak. Heti lisztforgalom 108,535 métermáza volt.

A fővárosi malmok átlagos buzaliszt jegyzései 100 kgr.-ként Budapesten, elegysúly tisztaságként, zsákostul.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ar K:	28.70	25.70	24.30	23--	22--	21.50	20.60	18.40
		7 1/2	7 3/4	8				
		17.20	16.60	13--				

Rozslisztárak:

Szám:	O.	O/L	I.	WR.	II.	II/B.	III.
Ar K:	22.10	21.40	20.60	20--	19.10	--	16.40

A korpa iránt továbbra is változatlan az érdeklődés és prompt árért magasabb árasat érnek el malmaink. Általában az összes magyarországi malmoknál nagy készlethiány uralkodik, miáltal a szállítási határidő pontos betartása elé akadályok gördülnek. Heti korpaforgalom 25,524 métermáza volt.

A többi erőtakarmányzickek árai a következők voltak Budapesten zsákkal, teljes waggonrakományok vételénél 100 kg.-ként.

Finom korpa prompt szállításra	11.20-11.40
" májusi "	10.60-10.40
Goromba " " "	10.90-10.80
Őszi finom korpa 1907 szept.-december	9.20-9.40
" goromba " 1907	9.50-9.40
Rozskorpa névlegesen	12.20-12.40
Árpakorpa	13--12.60
Malomkonkoly	9.60-9.50
Budapesti gyári repcepogácsa (zsák nélkül)	15--14.80
Derby melassze (zsák nélkül)	10--9.80
Szárított moslék	13.70-13.50
Malátacsira	11.20-11.40
Répaszelet	9.40-9.20

Élelmiszerek nagybani árai a központi vásáresarnokban.

Magyar Gazdák Vásáresarnok Ellátó Szövetkezete jelentése. 1907 április 23-án.

A forgalom az utóbbi napokban némileg élénkebb volt. Jól hizalt leölt baromfi gyenge felhozatalok mellett elég élénk keresletnek örvend. Leölt bárányok jó minőségű borjúhus és szép vidéki marhabús állandóan keresett, így azok jó elhelyezését biztosíthatjuk. Korai zöldségfélék magas árak mellett könnyen találnak elhelyezést, miért is felhívjuk a gazdaközönség figyelmét ezek beküldésére. Vaj, valamint turó, gyenge felhozatalok mellett állandóan szilárd áron talál vevőre. Burgonya iránt élénkebb a kereslet. Hagymára még mindig nem lehet vevőt találni. Tojás némileg szilárdult.

Mai árak:

Husneműk: vidéki marhabús hátulja 64-146 K., eleje 80-120 kor., vidéki és helybeli borjú bérben, hosszán mérve, sulyvonás nélkül 96-116 K., helybeli borjúhus 115-125 K., sertésusz szalonnával 116-142 K., lehozott sertés 120-150 K., szalonna friss 130-146 K., szalonna sózott 124-128 korona, szalonna füstölt 136-148 kor., olvasztani való 130-146 kor., hajt 156-160 K., sertészsír 152-158 K., mind métermázasánként. Füstölt-hus (vidéki) kg.-ja 1.20-1.70 K., hazai sonka 1.40-2--K., szalámi 3.80 K.

Vad: őz 1.60-1.80 K., szarvas 0--0--K., vaddisznó 0--0--K. kg.-ként egészben, nyul nagy 0--0--K., nyul südő 0--0--K., fogoly 0--0--K., fácán 0--0--K., szalonna 2.80-3--K., fenyvesmadár --fil, vad ruca 0--0--K. drb.-ként, dámvad 0--0--K. kg.-ként.

Baromfifélék: élős rántani való csirke 2.80-3.60 K., sátnai való 3.40-4--K., kacsa sovány 0--0--K., liba fiatal 12-16--K., lud hizott 14-18--K., tyúk 3.60-4.80 K., pulyka --K., élős sovány liba --K. páronként. Vágott szépen tisztított baromfi, hizott lud 1.20-1.60 K., hizott ruca 1.60-2--korona, hizott pulyka 1.30-1.50 K., levestyúk 1.50-1.70 kor., pulyka sovány 0--0--K. kg.-ként. Poulard 1.60-3.20 K. darabonként.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) I. 2.40-2.90 K., H. 2--2.30 K., főzővaj (köpült) 1.60-1.80 K., tehénturó 12-38 fill. kg.-ként.

Zöldségfélék: burgonya (vagonára) sárga 5.60-6--kor., rózsá 3--4--K., fehér 3--3.60 kor., kifli 10-12 K., sárgarépa 0--K., petrezselyem --K., vöröshagyma makói 8--4--K., vöröshagyma közönséges hazai 2--3--K., fokhagyma 10-32 K., káposzta 0--0--K. 100 kg.-ként. Saláta 0--0--K. 100 drb.-ként.

Vegyesárak: Bor és szesz italok minőség szerint különféle árakon értékesítünk. Méz 110-120 fill. kg.-ként. (A szövetkezet -- mint az Országos Magyar Méhészeti Egyesület vezérképviselője -- minden mézértékesítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gyümölcsöz 50 fill. kg.-ként. Gomba szárított 0--C--K., szappan 60-70 f., lencse (erdélyi) 60-70 K., bab apró 20-26 K., nagyszemű 20-26 K. 100 kg.-ként.

Tojás: bácskai 68-69 korona, erdélyi apróbb áru 68-69 K. eredeti ládánként (1440 drb).

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertés hizáló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4 1/2% levonással vevő javára értendő.)

Fiatall nehéz	320 kg. felüli suly	144-145 fillérig
" közép	250-320 kg.	145-146 "
" könnyű	250 kg.-ig	146-147 "
Szerbiai nehéz	260 kg. felüli	fillérig
" közép	240-260 kg.	"
" könnyű	240 kg. terjedő sulyban	"
Öreg nehéz (páronként 400 kg. felüli)	fillérig	
Öreg közép	300-400 "	"

Irányzat: csendes.

Bécsi szarvasmarhavásár.

1907 április hó 22.

Felhajtás összege:	Minőség szerint:
Hizott marhabús felhajtás	drb
Csontozni való marhabús felhajtás	Hizott marha --- 3389
Összesen	Legelőmarha (Weidev.) ---
Eladatlan maradt	Csontozni való --- 427
	Összesen --- 3796
	Nem szerint:
Származási hely szerint:	Ökör --- 2736
Magyarországi	Bika --- 478
Galicz. s bukovinai	Tehén --- 524
Osztrák tartományokból	Bivaly --- 18
Összesen	

Árak (100 kilogrammonként, elősúlyban, koronaértékben fogasztási adó nélkül.)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	80-86	66-78	54-64
Galicziai hizott ökör	84-95	74-83	
Tarka hizott ökör	90-96-98-102	80-89	68-78
Bikák	56-78-80-84		
Hizott tehén	54-74		
Bivaly	52-62		
Legelőmarha			
Kisgazdák hizókörei			

Irányzat: lanya, prima ökör egyes esetekben 1 koronával, középminőség 1-2 koronával olcsóbb. Bika és csontos marhavásáron az irányzat élénk és az összes minőségek 2-4 koronával drágábbak.

Szerkesztői üzenetek.

F. J. Csongrád. Egyéb kikötés híján a tuberkulózisból eredő kárt meg kell térítenie. Jó, hogy ilyen olcsón szabadult a bajból. Jövőben már az eladásakor kösse ki a teljes szavatosságmentességet.

T. Gy. Dézna. Semmiféle áruközvetítéssel nem foglalkozunk. Tessék azonban közvetlenül az Orsz. Erdészeti Egyesülethez (Budapest, V., Alkotmány-utca) fordulni felvilágosításért.

K. P. Kérdésére a választ lapunk 31. számának szerkesztői üzeneteiben világosan megadtuk. A részletekbe itt egyoldalú információk alapján nem bocsátkozhatunk.

H. Gy. Annak idején követelhetne volna a 6 hónap betartását és 5 havi fizetését. A történet után a per aligha vezetne sikerre, mert a bíróság minden valószínűség szerint megállapítaná a körülményekből, hogy ön az egy havi fölmondásba belenyugodott és a kapott fizetéssel megelégedett. Ha ez a körülmény fenn nem forogna, nem volna semmi különös akadály a követelés érvényesítésének, mert maga a kereseti jog a lefolyt három év alatt el nem érvényesült.

OMGE. tag R. Rendes évi honoráriumot élvező uradalmi orvos a cselédpénztár által megterített orvosi díjakra csak akkor tarthat igényt, ha ehhez neki külön szerződési kikötés ad jogot. Ilyen kikötés hiányában a megterített orvosi díjak az orvos fizetését kiszolgáltató uradalmat illetik. Szigorú jog szerint a dolog így áll. Ez az állapot arra az anomáliára vezethet, hogy az uradalom esetleg többet kap megterítés fejében, mint amennyit az orvosnak fizetett honorárium kitesz. Ennek és minden huzavonának elkerülése céljából az orvossal világosan és félre nem érthető módon kell szerződnie.

S. W. Kérjük lapunk f. évi 20. számában közölt „Czemtápadló a magtárban” című feleletet átolvadni.

S. J. Könyha. Akármilyen népség legyen is a cseléd, humanus elbánásra mindig érdemes, mert a gazda a humanitással nem annyira a cselédek, mint inkább saját magának tartozik. Ami a kérdés jogi részét illeti, a cselédek részéről történt felmondás folytán a szolgalmi viszony apr. hó 1-ével megszűnt, ezen a napon tehát a cselédeknek fizetés és konvenció nem jár. Főnáll azonban a gazdának azon kötelezettsége, hogy az ő és a saját hibáján kivül megbetegült cselédet 30 napig saját költségén gyógyítani tartozik.

H. K. Kérdésére a legkimerítőbb felvilágosítást Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, Budapest, IV., Semmelweis-utca 2. sz. II. em. adja; sziveskedjék felvilágosításért közvetlen oda fordulni.

R. J. Pa-Kanota és B. L. Egerfarmos. Levelüket közvetlen elintézés céljából elküldöttük a czikkíróknak, aki bizonyára hamarosan kimerítő választ fog adni.

K. Gazdaságok teljes berendezését illetőleg sem „Levél-szekerény”, sem a „Szerkesztői üzenetek” rovatában nem adhatunk kimerítő felvilágosítást. Miután erdélyi részű gazdaságról van szó, tessék kérdését részletes adatokkal felszerelve a kolozsvári gazd. ak. gazdasági tanácsadó bizottsághoz beküldeni, amely díjtalanul fogja megadni a részletes üzemtervet.

M. F. Balassagyarmat. Állások közvetítésével mi nem foglalkozunk. Tessék tehát vagy kihirdetéseinkbe közzétenni pályázatát, vagy pedig a Szatmármegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatalához (Szatmár) fordulni felvilágosításért.

F. J. Pa-Bojár. A szóbanforgó levelét a legközelebbi postával küldjük. A hó és a belőle származó vízmenyiségét illetőleg pedig tessék közvetlenül az Országos Meteorológiai Intézethez, Budapest, II., Fő-utca: a 6. szám fordulni felvilágosításért.

Előfizető leánya. Névtelen levélre ugyan nem szoktunk válaszolni, de most kivételesen mégis megteesszük. Sajnos, hogy az illető gazdatiszt sorsán már ezzel sem segíthetünk. Ugyanis a legutolsó gazdatiszti gyakorlati vizsgát az idén tartották meg utóljára és aki ottan elbukott, a megfelelő minősítést már meg nem nyerheti, tehát az 1900. évi XXVII. t.-cz. 25. §. felsorolt birtokokon 1906 április 1-től kezdve mint újból kinevezett tiszt nem alkalmazható. Ezen már segíteni nem lehet, hacsak akként nem, hogy az illetőt, bár gazdatiszti hatáskörrel, de nem gazdatiszti címmel, mint egy másik gazdatiszt alárendeljtét alkalmazzzák.

H. B. Taktaköz. A méztej az oltott méznek és a viznek a tejhez hasonló sűrűségű keverékei. Farészek bemeszelésénél még egy kevés enyvet is szoktak hozzákeverni.

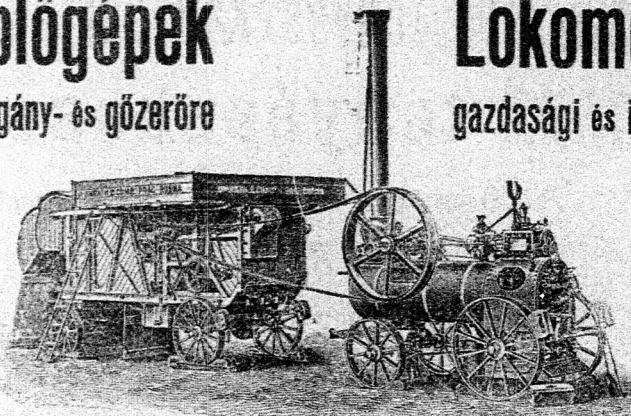
P. P. Kóka. A tervezett szerkezet teljesen megfelelő s ha pillérek jó szilárdra készülnek, úgy még a facement-fedelet is elhordják, bár az távolról sem oly könnyű, mint kérdéstevő gondolja. sőt határozottan a legnehezebb szerkezetet igényli. A hideg falak izzadását a vizhatlan mázolás nem akadályozza meg.

A mi főkülönlegességeink:

Cséplőgépek

kézi-, járgány- és gőzerőre

Ros-
ták

Lokomobilok

gazdasági és ipari célokra

Kerékeken
12 HP.-ig
Fekvők
100 HP.-ig

UMRATH és TSA

Budapest, V. ker.,
Váci-körút 60. szám.

ÜRL REZSŐ

SERTÉS BIZOMÁNYOS
BUDAPEST,
VIII., Bérkocsis-utca 12.

Sertéseket
Telefon 97-05.

sovány és hizot
magasabb napi értékeit.
6023

Telefon 97-05.

Csemege sima szőlővesszőt

tavaszi szállításra ajánl gróf Károlyi Mihály ur ömeltősága
káli szőlészete. Eladásra kerül:

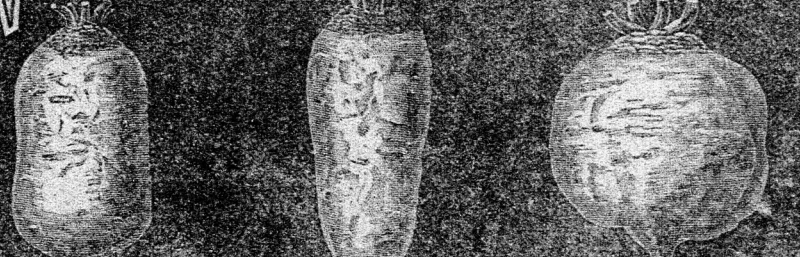
Passatutti	11,000 darab
Chasselas fehér	32,000 „
Királyvörös	13,000 „

A szőlővesszők ezre 10 korona kádkápolnai állomásra száll-
litva; csomagolás önköltségen számítatik. Szives megrende-
lések **Jószágfelügyelőség Kompolt,** utolsó posta
Kápolna, Hevesmegye címre kéretnek. 6333

TAKARMÁNYRÉPAMAGOK

ÚJ IRÁNYELVEK SZERINT TENYÉSZTVE.

WOHANKA-FÉLE JAVÍTOTT

ECKENDORFI, MAM MUTH, OBERNDORFI

TENYÉSZTÉSE VEGYI FAJVALASZTÁS ALAPJÁN.
NAGY TÁPANYAG-TARTALOM és TÖMEGTERMEELÉS
SZAVATOLÁS MELLETT

WOHANKA és TARSAS BUDAPEST
V. YACI-KÖRÚT 76.

BÁRDI JÓZSEF
AUTOMOBIL R.T.

összes üzlethelyis:gei

VI., Mozsár-utca 9.
Fővárosi Orfeum mellé

helyezetttek át.

Sürgönczim: PNEUMATIK.

Telefon: 41-00.

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK

ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE

BUDAPEST (Központi Vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:
Budapest, IX., Imre-utca 4. sz.
Nagy köpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesít husféléket, baromfi, vadféléit, tej-
terméket, tojáat, zöldséget, gyümöl-
csöt, mézet és MINDENMÉ ELELMICZIKKET.
Hordóbor-értékesítő osztály. Égetett szesz-
italok értékesítése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület
vezérképviselői.

A szövetséget tagjal kedvezményben részesül-
nek. Mindennemű értékesítési ügyben
díjlatlanul nyújt felvilágosítást.

Bogdány Lajos mérnök

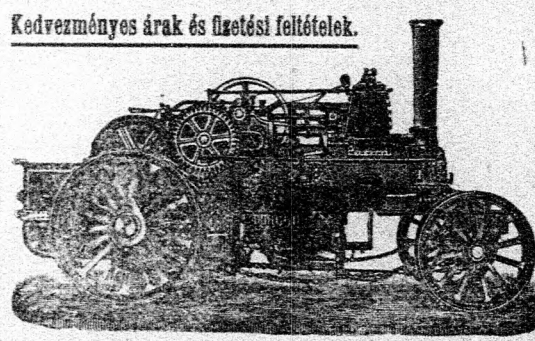
Budapest, X., Delej-utca 25. sz. (Tisztviselőtelep)

Műszaki tanácsadó a mező-
gazdasági ipar minden ágában 0079

Különlegesség: Szeszgyári berendezé-
sek. Len- és kenderfel-
dolgozó telepek. Conservgyári beren-
dezések. Szeszgyárak korszerű átalá-
kítását a legjutányosabban elvállalja.

Boroszló Budapest Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák

Kedvezményes árak és fizetési feltételek.

Teljes gőzeke-készleteket
és gőz-utihengereket

legtökéletesebb kivitelben szállit

6029

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár
Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 8.

Eladó birtok.

Az általunk elpárezellázott Pusztá-Kökut (Lepsény mellett Veszprém m.) 1128 magyar holdból még fennmaradó körülbelül 400 magyar hold egészben vagy pedig körülbelül 142 magyar hold és 260 hold nagyságu parcellákban egy pár gazdasági épülettel együtt eladó. Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgál a

6378

Győri Általános Takarékpénztár R.-T.
GYŐR Baross-ut és Árpád-ut sarkán GYŐR

Vészen átment tenyészkánok

elsőrendű tenyésztehől évesek és háromnegyedévesek kaphatók a **kis-szántói uradalomban.**

Ugyanott **luczfenyők**, iskolázott, többször átültetett kiváló szép példányok 160—200 cm. magasak kaphatók; ára helyben földtömbbel kiásva darabonként 140 korona; csomagolva vasúti állomáshoz szállítva 20 fillérrel több. — Czim: **u. p. Bors, Bihar megye.**

6377

Elsőrendű, 1 éves hazai kondorszörű **tenyészkán-sertések** és 1 éves hazai **tenyészkosok** fésűsgyapjas

kaphatók **Schwarcz Ferencznél, Pusztá-Fancsikán, u. p. Ugra, Bihar megye.**

6376

Szőlőoltvány-eladás.

Ó Exellentiaja Batthyány Lajos gróf ur szabadbattyáni szőlőgazdasága elad azonnali szállításra a miniszteri szabványoknak mindenben megfelelő, kétéves, dus gyökérzetű és venyigéjú szőlőoltványokat. Az oltványok kiválóan alkalmasak régibb oltványoszőlők hiányainak kiegészítésére. Az oltványok ára ezer darabonként 200 korona.

1. Olasz rizling	7550 darab	} Ripária portális alanyon
2. Mézesfehér	3800	
3. Szlankamenka	1660	
4. Ezerjő	7950	
5. Erdei fehér	80	

Bővebb felvilágosítást nyújt: **Noll Ferencz** urad. intéző **Szabadbattyán.** (Posta, távirta, vasutállomás helyben.) Telefon Székesfehérvár 132. szám. 6372

AZ OMGE. MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI OSZTÁLYA

főfeladatául tűzi ki a belterjesebb és az eddigénél hasznosabb **gazdálkodás előmozdítását** a gyakorlati szaktanácsadás útján. **Kidolgozza** az okserű gazdasági berendezés alapjául szolgáló **üzemtervet.** Elvállalja a **gazdaságok állandó felügyeletét** és ezek **üzemének ellenőrzését.** **Tanácsot** ad a gazdasági számviteli **könyvek berendezésénél,** vezetésénél és azok lezárásánál. **Elvállalja** a gazdaság **számvitelének felülvizsgálását** vagy állandó **ellenőrzését.** Elvégzi a gazdaság számadatainak elkönyvelését, időszaki jelentések alapján. Évi záriatokat és jövedelmezőségi számításokat elkészít.

Tanácsot ad a birtokbérbeadásnál, valamint mindenemű **mezőgazdasági pénz- és hitelügyi kérdésekben.** **Gazdasági ügyekben jogi tanácsosul szolgál és vitás ügyekben** a választott szakbírói tisztelet elvállalja. Birtok és mindenemű mezőgazdasági értékecseléseket végeztet.

A nála bejelentett **eladó és bérbeadó birtokokat törzskönyvileg nyilvántartja.** **Gazdatisztek**et és egyéb **képzettebb gazd. személyzetet keresőket nyilvántart.**

Nyilvántartásra bejelentetett:

Eladó birtok:

200 m. hold Zalában, a Balaton partján, emeletes 14 szobás kastélyval, árnyas kerttel, gyönyörű kilátással. Kötöző utak, vasutállomás 10 perc. Fürdőtelepnek igen alkalmas. 1193

543 m. hold Zalában, egészséges helyen, vasutállomás a birtokon szeszyárral, téglavetéssel, cementárugyártással, iparvágány s mértéggel, urilakkal. Bármikor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tulajdonos: **Zathureczky, Túrje.** 1593

197 m. hold, piliscsabai vonalon, fővárostól 39 km-re, 4 község között, orvos, gyógytár Nyerges-ujfalu, Dunától 10 perc. Tejgazdasággal, sertés-tenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csűrökkel, magtárakkal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás üveges zárt verandával.

Birtokvétel:

megvételre kerestetik **200 magyar holdas** birtok 30—40 kilométernyire a fővárostól. 455

800—1200 m. holdas birtok, kellő gazd. épületekkel felszerelve, megfelelő lakóházzal.

300 m. holdas birtok, lehetőleg város közelében, urilakkal, kerttel, jó gazdasági épületekkel.

100—800 m. holdas jó minőségű birtok, jó ut mentén, vasuttól nem távol, családnak való tágas és egészséges lakással, árnyas kerttel.

Kisebb birtok, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasutállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon. kerestetik egy **800—2000 m. holdas,** kellő gazdasági épületekkel ellátott birtok, egy **250—400 m. holdas** birtok esetleg társval, és egy **1500 m. holdas,** jó földdel és épületekkel, város és állomás közelében, **belterjes** gazdálkodásra. 587

Földbérletet

keresők:

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket az **OMGE. üzremosztálya.**

Mezőgazdasági iparok.

Az OMGE. üzemi osztálya feladatának tekintti, hogy a mezőgazdasági iparok elterjedése körül tegyen a gazdaközönségnek szolgálatot.

Legyen a gazda bármily intelligens, ha valamely mezőgazdasági ipar-ágnak létesítéséről van szó, az erre vonatkozó előmunkálatokat sikeresen egymagában nem végezheti. Feltétlenül szükséges, hogy a gyár tervét és költségvetését megbízható szakemberrel felülbíráltassa és hogy több költségvetés összehasonlítása után a szakember mondjon véleményt arról, hogy melyik a legalkalmasabb terv és melyik a helyes költségvetés.

Nagyon gyakori eset az, hogy mezőgazdasági gyár felállításakor a gazda a gyárat csakis a szomszédok tanácsai alapján építi fel, vagy pedig vakon bízik a hiszékeny gazda az eléje terjesztett költségvetésben. A költségvetés egyes tételeit a gazda elbírálni alig tudja, rendszeren csak a végösszeget nézi és azt a költségvetést fogadja el, amely a legalacsonyabb végösszeget tünteti fel. Pedig nem mindig a legalacsonyabb végösszegű költségvetés a legelősebb, mert az a fő kérdés, hogy mit és milyen minőségben szállít a gépgyáros, a szükséges berendezés czimén. Nem ritkán megtörténik aztán az, hogy csak a gyár üzembe helyezése után jön tudatára a gazda annak, hogy gyára tökéletlen berendezéssel és néhány év után látja, hogy a gyár üzemének hiányait ki kell küszöbölnie, mert évenként nagy összeget tesz ki a nyersanyag rossz kihasználása által okozott veszteség. A rekonstrukcióhoz szükséges összeg pedig azután jóval nagyobb, mint annakidején a költségvetésekben mutatkozott különbség.

Ma, midőn a mezőgazdasági iparok üzeme teljesen biztos alapokon nyugszik, lehetővé van téve, hogy a gazda mindenféle próbálgatásoktól megkíméltesse és mindjárt tökéletes berendezéssel gyárat kapjon, melyben az üzem menete és az anyagkihasználás az első perctől kezdve a lehető legelősebb.

Ezt a célt akarja szolgálni az OMGE. üzemi osztálya, midőn a gazdaközönség részére oly szakembereket tanácsait szerzi meg, kik a kellő szak-tudással eljárva, a gazdákat a károsodás és csalódástól megóvják.

Benzinmotoros lokomobilok!

Motoros cséplő-készletek!

Honi gyártmány! — Honi gyártmány!

Nyersolaj- és szivógáz-motorok!

Gazdasági gépek, malom- és villanyvilágítási-berendezések saját gyárunkban üzemben láthatók!

Üzemköltség óránként és lóerőnként kb. 2 fillér!

Helyhez kötött (stabil) motorok minden üzemhez!

Kedvező fizetési feltételek!

Árjegyzéket ingyen küld

Zámborszky és Társai

szab. önműködő motor favágó gépgyár B. T.

Budapest, V., Vigszínház-utca 3. sz.

NINCS TÖBBÉ BÜZI!

A BOVODOR folyadék a legbiztosabb árnyékszék szagát hosszabb időre rögtön eltávolítja. Kiegyesülya 5 kg. csomag bérmentve 7-50 K. (Elegendő 1 évre) 1 kg. próbacsomag 2-50 K. csomagolással, szállítás nélkül. Szétküldés készpénzért vagy utánvétellel. Vezérképviselő: 6251

Fodor Ferencz, Budapest, VIII., Kiszalud-utca 40. — Számos elismerő levél.

Hirdetések felvételnek

a kiadóhivatalban

Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

A sertésvész gyógyítható!

Brummei Gyula állatorvos eljárása szerint. — Ezen szerzötöl éppen most jelent meg:

A SERTÉSVÉSZ GYÓGYÍTÁSA

gazdák, állatorvosok, sertésenyésztők és hízalók használatára:

Ára 3 korona, melynek előleges beküldése ellenében bérmentve küldi meg a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Baromfityesztők Lapja

a Baromfityesztők Országos Egyesületének hivatalos közlönye, a legjobb és legelterjedtebb baromfityesztési szaklap. Minden tyesztőre nélkülözhetetlen. Hirdetésekre a legalkalmasabb. Előfizetési ára, mint az egyesület tagsági díja 8 K. egy évre. Olcsó hirdetési díjak. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-ut 25. Köztelek, I. emelet 10. szám. 6147

Gyümölcs- és egyéb fák

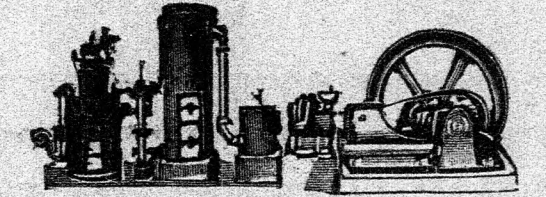
vadonczok, rózsá- és füzvesszőből nagy készlet. Gleditschia 2-3 éves ezre 8 kor. II. rendű 1 éves ezre 5 kor. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 6318

„Gyümölcsészetnél”, Baja.

Benzin-, spirituszlocomobilok, nyersolaj- és szivógázmotorok,

teljes cséplőkészletek

Elsőrendű gyártmány, olcsó üzem 1-3 fillér óránként.

Acetylen-berendezések kiváló kivitelben.

Kellner és Schanzer

carbíd-nagykereskedők 6312

Budapest, VII., Hernád-utca 35.

Étkezési czélokra alkalmas

burgonyát

fehér és sárga fajtából, az idej friss termésből bármilyen mennyiségben vásárol, direct a termelőktől a Magyar Burgonyavágó- és Zuzógyár Részvénytársaság (Budapest, VIII. kerület, József-utca 68. szám) :::

908. évre földbirtokosokkal a termelésre szerződést köt, vetőmagot ad és a munkálatokra előleget. Bővebb értesítést az igazgatóság nyújt.

Eckhardt Tassilo, vezérigazgató

6342

Már megjelent SZÁLAS TAKARMÁNYNÖVÉNYEK TERMESZTÉSE.

Irták: Szilassy Zoltán, orsz. képviselő, G. E. O. Sz. titkár és Grabner Emil, a magyaróvári m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás adjunktusa.

Bolti ára csinos vászonkötésben 10 korona. Az OMGE. tagjai és a „Köztelek” előfizetői 8 korona kedvezményes árrért rendelhetik meg. 100 képpel.

A mezőgazdasági termelés belterjességének fokozódása és az állattenyésztés fontosságának emelkedése a takarmánynövények szántóföldi termesztésének terjedését is maga után vonja. Az OMGE. már 1890-ben pályázatot irt ki a fűféle takarmánynövények termesztésének ismertetésére, mely pályázat folytán Szilassy Zoltán bizatott meg a mű megírásával. Ez a munka azóta teljesen elfogyott, a mutatkozó szükséglet azonban arra birta a szerzöt, hogy társulva Grabner Emillel, a m.-óvári m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás adjunktusával, új kiadást rendezzen saját alá, mely azonban ne csak a fűféle takarmánynövények, hanem a szántóföldön termesztett összes takarmánynövények (pillangósok és levelesek), valamint a keveréktakarmányok termesztését is behatóan tárgyalja.

Szilassy-Grabner munkája tehát nem egy régi munka pusztá új kiadása, hanem teljesen új mű, melyben a fűféle takarmányok Szilassy pályadíjnyertes munkája nyomán bővített tartalommal foglaltatnak a pillangós és leveles növények termesztése egészen ujonnan tárgyalatik, a keveréktakarmány termesztésére vonatkozó rész pedig jelentékenyen kibővítve és megjavítva bocsájatik közre.

Sziveskedjék kívágni és levelezőlapra ragasztva, beküldeni.

A „PATRIA” gazdasági szakkönyvkereskedésétől BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25.

Megrendelek utánvétellel ..... példány SZÁLAS TAKARMÁNYNÖVÉNYEK TERMESZTÉSE. Irták: Szilassy és Grabner. Kedvezményes ára vászonköt. 8 K.

Hely .....

aláírás.

Szőlőművelés és borkészítés alapvonalai. Irtá: Szilassy János. 3 kor. 20 ill. előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25

Paris világkiállítás „Grand Prix” 1900.

KWIZDA-féle RESTITUTIONS-FLUID cs. és kir. szab. mosóvíz lovak számára

Egy üveg ára K 2-80. Az udvari istállóknak, továbbá a nagyobb katonai és polgári istállóknak több mint 40 év óta használatban, nagyobb strapák előtt és után való erősítésre és erőgyűjtésre, az inak merevségénél stb. képesíti a lovat a legnagyobb munkabírásra a trainingban.

KWIZDA-féle restitutions-fluid

csak a mellékelt védjeggyel valódi. Főraktár: Török József gyógyszerháza, Bpest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

Dr. Bernolák Károly

szepesharaszti gazdasága előjegyzést elfogad:

1907. őszén szállítandó

friz kosokra és juhokra.

Árajánlatot levélben küld.

F. év szeptember hó elején szállítandó hatsoros Heinrich-féle rozsra, mely 1905-ben 21-szeres, 1906-ban 19-szeres termést adott. A rozs ára: 100 kg-kint bruttó netto helyett ab Markusfalú állomás 30 korona. Rendelésnél félérték előlegként beküldendő.

Megrendeléseket: Dr. BERNOLÁK KÁROLY, KASSA, FŐ-UTCA 96. SZÁM címre kérünk. 6057

Répa- mag

óvári, oberndorfi,
természetes álla-
potban és

Prairie
királyné és
Székely
tengeri
Karós és törpe
babok

Gyorsfejlődésű Magyar bikák

Poland-china kan
malaczkok
Pekingi gácsérok
Orpington kakasok

lámpanélküli
Költőgépek

Pekingi kacsa-, emdeni
lud-, fehér és fekete
Orpington-

tojásokra

előjegyzést elfogad

Teleki Arvéd gróf

drassói uradalmi
intézősége, u. p.
Koncza.

Hámozva vagy csávázva és szárítva

a mi Linhart és
Rázsótanárok szerint
**jobb mint
impregnálva.**

Vetőmag-éledés. Magyaror-
szág legbővebben
termő takarmányárpa az
illmatici árpa, koránérő, bő-
termő a m. kir. udvarhely-
megyei állomás évi átlagos ki-
sérletét szerint a takarmány-
árpa vidékeken legjobban be-
vált árpaféle, továbbá zab-
mentes őszi tavaszi búzákony.
Ára mindkettőnek verő szá-
kjában vasútra szállítva 100
kg.-ként 16 korona. Bőgtermő
korai „Abovianacse” 2 éves,
rikál szab 100 kg.-ként 18 ko-
rona. Holdanként legnagyobb
gumó és keményítőtermést
szolgáltató Prof. Mácker
burgonya válogatott vető-
mag verő szákjában vasútra
szállítva 45 koronáért eladó
100 kg.-ként. Ugyanírt edesét
és gyorsan fejle mangalicza,
berkabire keresztűt malac-
zok is eladók. Megrendelése-
ket elfogad Jankamajori gazda-
ság, u. posta Milykut, Bács m.
708

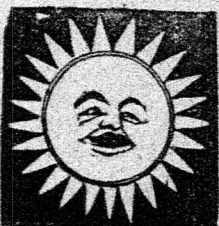
Báró Kadványi Albert
ur műkertészetében el-
adó 2000 drb 1 1/2 éves pálmá
(latana borbonica és fönix
Canariensis) 10 drb 8 korona,
100 drb 70 korona. 10,000 drb
buxus sempervirens, 2 éves,
100 drb 5 korona. Taxus bacata,
2 éves erős dugvány, darabja
20 fillér. Juniperus sabina, 2
éves erős dugvány, darabja 20
fillér. Vegyes szép faj rózsá-
oltyványok 100-150 cm magas,
darabja 30 fillér. Több más
pálma, kaktusz, darabja
10 fillér. Megrendeléseket elfo-
gad Masopus Antal műkertész,
Puzsta-Varsány, posta Haivan.
781

Ugron Zoltán-féle Hátfalvi
kor-nérő bőtermő ten-
geri. Nyolc éven 16 korona
81 métermézes 90 korona ab
Székely-Keresztur állomás
az én szákomban. Kérjen min-
tát. 748

Tökmag. Sok éven át általán-
osan nagy sikertől neme-
sített szürke Indiá Mammuth
és fehér China keresztűtől
származó mag nálam kapható.
Terménye kiválóan eltartható
és bőtermő. Kilója 3 korona.
Tartal Beritlan földb. Apostag,
Pest m. Megrendelésnél kérem
a hirdetésemre hivatkozni. 588

Benzin-komobil egészen
új, hat lóerejű, 6 m.
hozsú transzmisszióval, függő
csapágyakkal, 3 új körfű-
résszel olajon eladó. Cím:
Horthy Desz6 Marikó, Tren-
csén m. 707

Tarkabab aratóknak és ce-
lédeknek konven-
ciózul moharag utolsó évi
termésű vetőmagnak legújta-
nyosan beszereshető Klein
Ferenz és fia cégnél Buda-
pest, VI., Andrássy-ut 64. 612

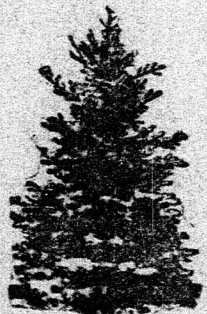
KELTETŐGÉPEK
díjazott próba. Keltető-
gépek a legjobbak és legol-
csóbbak. Keltetőgépek sok
száz különböző bizonyítvány és
ajánlatok egész Ausztria és
Magyarországból, melyek bár-
minek díjazottul megküldetnek.
Keltetőgépek lyuk-, liba-,
fogoly-, fészék- és kaszáló-
szekhez. Keltetőgépek rész-
letfizetésre. Keltetőgépek
szabadalmazva Ausztria és
Magyarországra. — Egyedül
készítője G. Mücke, Reisen-
berg 22. szám, bei Wien. —
Ezen szakmában egyedül gyár.

Fiedler János lenfonógyára Komárom. vesz

nyers lenkórót

szál-nyeréshez, va-
lamint kaszált és
géppel csépell
lenszalmát,

tetszés szerinti
mennyiségben és
elad eredeti
(pernai)
orosz lenmagot.

Fenyőfák.

Készlet 50.000 db jegyene,
lucz, erdei, fekete, vörös-
fenyő stb.

Árak:

magas ága	1 db	100 db
20 cm.	— 20	12.— K.
20—40	— 30	22.— "
40—100	— 80	50.— "
100—150	— 90	75.— "
150—200	— 120	90.— "
200—300	— 150	115.— "

Fenyvesfenyő (Pinus strobus)
nagyság szerint 1 drb 90
fill.-től 2.50 K.-ig. Külföldi
exotikus fenyőfák 70 leg-
szébb válfajban, a melyek-
nek színe a sötét kékes-
zöld, aranyárga és ezüst-
fehér között váltakozik.
Különösen szép thuyák és
cyprusok, 1 db ára nagyság
szerint 1—8 K. 30,000 db
magasderű rózsa. Részle-
tes képes árjegyzéket kiva-
natra bérmentve küld:
Gr. Bathányi-féle uradalmi
intézőség Csendlak, posta
Vas-Ferenzfalva. 6356

A belga óriási nyul

tenyésztése és ápolása.
Írta: Mahacek Ferencz.
1 kor. 30 fill. előleges be-
küldése ellenében bérmentve
küldi a "PATRIA" r.-társ.
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

1000

holdas nemesi birtok kas-
télyparkkal, gazdasági épü-
letekkel, szép róna vidéken
haláleset végett eladó. A
birtok ára 300,000 korona.
Reális komoly vevőnek
közelebbit Österreicher Ber-
nátnál, Nagy-Kanizsán. 610

Ajánlok

utolsó
évi termésű eredeti
északnémet, a ter-
melő ólomzáravalel-
látott, szavatolt, faj-
azonos és magas
csiraképességű sárga

Eckendorfi

takarmány-

répamagot

60 kor.-val

Haldek

magna gykereskede

József főherczeg ö
cs. és királyi fen-
sége udv. szállítója

Budapest, VII.,
Károly-körut 9.

A szőlőtöke

helyes metszése
és annak okszerű
nyári kezelése

Írta és rajzokkal ellátta:
Saary Ákos

1 kor. 50 fillér előleges be-
küldése ellenében bér-
mentve küldi a "PATRIA"
r.-t. gazdasági szakkönyv-
kereskedése, Budapest, IX.,
Üllői-ut 25. szám.

LEGYEK

konyhából, kamrából, mé-
szárszékéből, istállóból, vágó-
hidról biztosan eltüntetnek,
ha a falakat

Légy - Bonodorról

meszljük. **Legjobb már**
kora tavasszal. Egy
kg. elegendő 25 □ méter
falnak, 5 kg. leirással 6 kor.
frankó, utánvétellel. Megren-
delhető **FODOR FERENCZ-**
nél, Budapest, VIII. ker.,
Kisfaludy-u. 40. — Számos
elismertőlévé. 6252

16 első díjjal és ezüstéremmel kitüntetett

Kállai Lajos motorgyárában

Budapest, VI., Gyár-utca 50. szám
a leghíresebb benzincsomobil-csöplőkészletek
kaphatók.

Teljes
jótállás kitűnő
cseplésért.

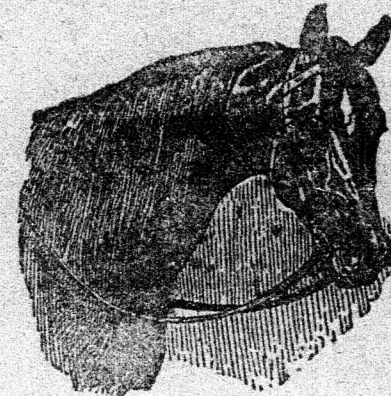
Ezen motorokat minden gazda hatóság engedély nélkül
magá kezélheti szalmafódeles házak között is.

Kállai Lajos motorcsöplőkészletei kitűnő
sikerrel működnek az ország minden részében

Írók között: Baró Kemény József urul Maros Nemsi. —
Zeykfalvi Zeyk Dániel v. Főispán urul Nagyanyed stb. stb.
Olcsó árak részlete. Árjegyzék ingyen.

A ló és tenyésztése.

Írták:
KOVÁCSY BÉLA és MONOSTORI KÁROLY.
Kiadta: az ORSZAGOS MAGY. GAZD. EGYESÜLET
KÖNYVKIADÓ-VALLALATA.
Harmadik bővített kiadás. — 600 képpel, 14 mű-
melekléttel és 1 színes lótenyésztési táblával.
Ára Háve 12 kor.
Ára tartós díszkötésben 15 kor.

Ez a gazdakörökben ismert és kedvelt
egyetlen magyar lótenyésztési könyv
a most megjelent **harmadik kiadásban**
lényeges változásokon ment keresztül. Az
elavult képek nagy része újakkal pótolta-
tott, a szöveget pedig a közismert szerzők
a hazai és külföldi lótenyésztés mai álla-
potához képest javították és bővítették.

Megrendelhető a "PATRIA" részvénytársaság
gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest,
IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek).

Világhírű szabadalom
18 államban

Stádel-Torkos
földmérő-taliga
kapható
Stádel gépgyárban, Győrött.

Börlet

Bárbe keresek Dunántul ishe-
tőleg Somogy, Baranya
megyében 500 katasztr. hold
kiterjedésű birtokot, régióni
vagy ózsi átvételre. **Ügynö-
kök** díjaztatnak. Cím:
Boskovits Sándor Baranyavár.

Haszonbérlet.

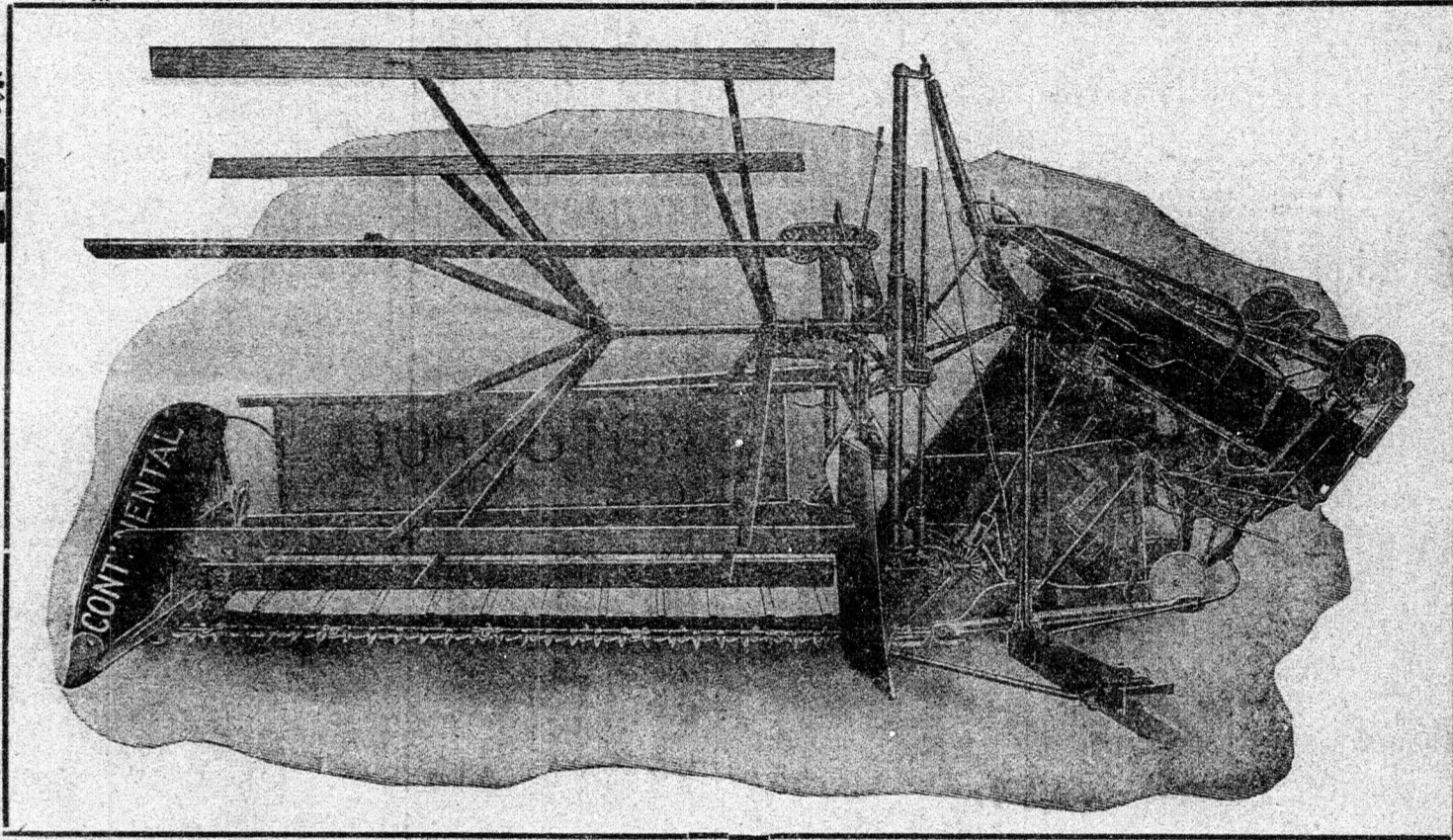
Id. Szappanos
Elek kecska-
méti birtokának a nagybócsai
1778 kat. hold földje — mely
a kiskőrösi járásban, a söt-
vadkerti vasúti állomáshoz egy
óránynya fekszik — 1907. évi
Szt Mihály napjától hosszabb
időre haszonbérbe kiadó. A
birtok állattenyésztésre kitű-
nően alkalmas, épületekkel jól
felszerelt, szántója (300 k. hold)
fekete barna homok, kaszálója
200 hold kitűnő rét. A bérlet
átvehető teljes felszereléssel
is, jószágállományval, vagy
anélkül. Ezútszerint a birtok-
kon van: 32 drb jószágkőr, 8
drb igéző, 150 drb gulyabélt
marha, 600 drb birka és 100
drb méneslő. Az erdők haszná-
lata egyezség dologra lesz. Rész-
letes felvilágosítást érdeklődők-
nek készséggel nyújt a tulajdo-
nos: **Idősb Szappanos
Elek, Kecskeméten.** 6346

Birtokbérlet.

2000 holdas ki-
lövő birtok, a
Balaton közelében, esetleg
azonnall átvétele, ugyancsak
egy házikészletben lévő 1000
holdas birtok Vas megyében
azonnall esetleg ózsi átvételre
kiadó. Felvilágosítással szolgát
a „Magyar Föld” mezőgazd.
szaklap kiadóhivatala Buda-
pest, Erzsébet-körut 42. 614

A The Johnston Harvester Co.

legmodernebb amerikai speciális aratógépgyár, mely a magyarországi használatra szánt gépeket teljesen a hazai viszonyokra alkalmazva készíti.

JOHNSTON kévekötő aratógépek marokrakó aratógépek fűkaszálók szénaforgatók és gyűjtő-

gépek a legtökéletesebb szerkezetű, legkönnyebb kezelésű és legmegbízhatóbb munkateljesítésű e nemű gyártmányok a világon.

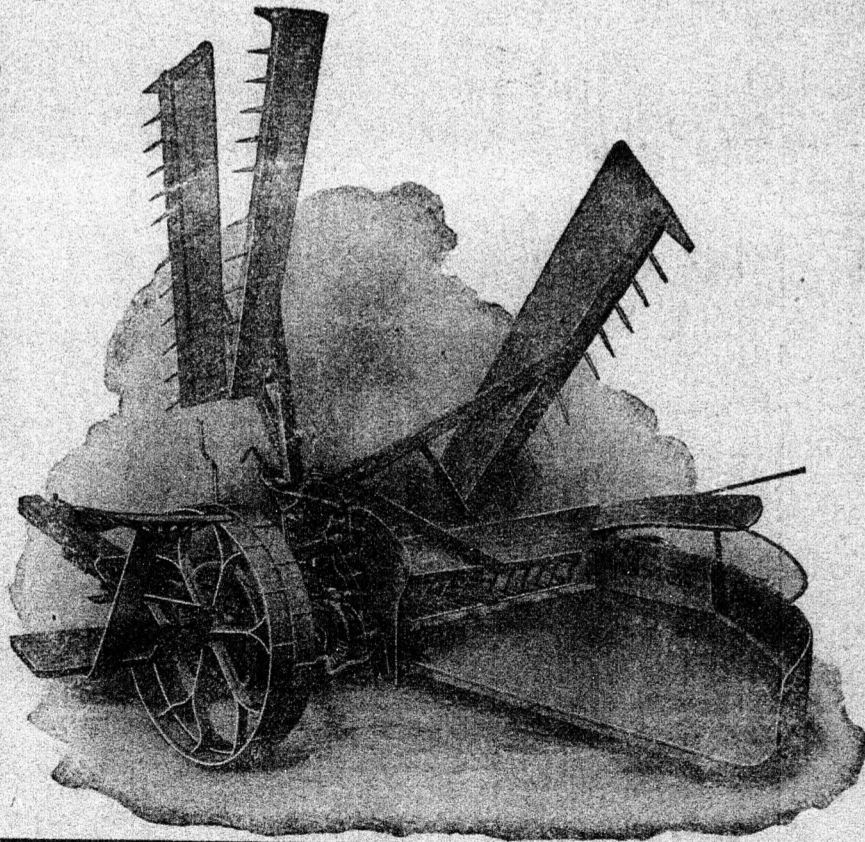
A „JOHNSTON” aratógépek dőlő gabonában is jó munkát végeznek.

Az 1906-iki idényben 1600 „JOHNSTON” gép talált Magyarországon legelőkelőbb uradalmi körében elhelyezésre; az 1907-re már eddig is beérkezett több száz darabra szóló utánrendelés a „JOHNSTON”-gépek birtokosainak megelégedését minden dicséretnél meggyőzőbben bizonyítja.

VEZÉRKÉPVISELET ÉS FŐRAKTÁR

Melichár Ferencz Bächer Rudolf

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

32.

Hirdetés minden A le

Betölt

Betölt

Gazdasági
tény, jó ir
Beröktöld
megyel ura
kznetni va
rolt, sajtske
tok klidm
László Nagy
Ráttanoda

Azonall
tokke-ot
majon a Ba
korszány
sági vagy
zeistéggel,
mel nyelvet
teljesen bírja
ve ésben és
teljesen járt
havonként 60
ollás. Egy
mindkét nyel
s feuti orimv

Teljeselő
s b. jártas, ker
tehenészet Bu
Gölyu-utca 4

Gazdasági
május 1-ére g
ur 6 méltóság
ban. Javadm
21.60 világitás
kemény hasá
Gazdasági aka
sób: Iskolás
fő: bárd. Vagy
melt. gazdasá
(Budapest, VII
9.) adják be p
nyitványmáso

Nöttek gazd
ki má
ságbán több
szerezett és ur
az ipar növény
hez ért. Brau
gyósmellék.

Gépsz, idm,
boszál, gőzeké
állólóg keze
gazdasági gépe
és telefonkez
lézen, meztől
sestleg előbb
Fizetés megál
Ajánlatok bizo
tokkal, melye
küldetnek, a t
dalom Intéző
méra, Hevesme

Pestmegyel
noki állás be
mivelésel Iskolá
vall. köztelitel
és hári 40 ko
Ajánlatok intéz
koshoz, Schiffer
post, Erzsébet k

Nöttek Batalem
kedelm
végnye a mag
akadémist és ke
súgnék elg
1-én való beléph
Javadmárta
és teljes ellátás
szoyitványmasol
lyek vissza nem
„Csókási ganc
gyam” címre k

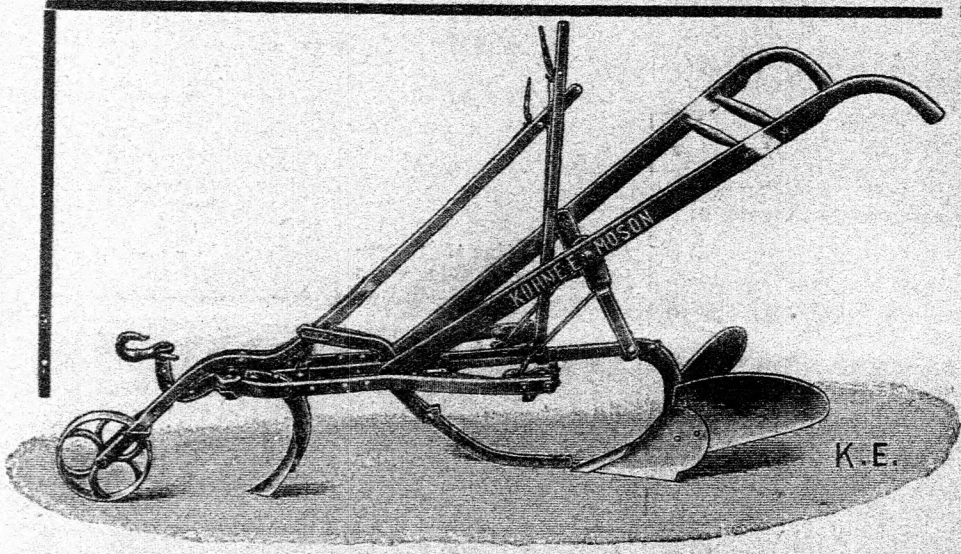
Allást k

Intézői vagy is
res azon
30 éves, rom.
nére, kisonádu,
gazdálkodó, ki a
nyelvet bírja, 10
végzett, Kavásá
gyakorlati vizsgá
nyel letette. A g
den ágazatában j
gyakorlati. Sál
séseket kézi B.
s lap kiadóhivala

Gazdasági szá
ke
szán
vizsgálását elv
zett egyén Fel
szórái Bertha Im
Tuzoltó-utca 6.

GŐZMIVELÉS.
 Nagyobb területek szántását gözekével
 hajlandó vagyok elvállalni; épügy
 mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.
 Érdeklődők kéretnek, hogy alantí czimemhez forduljanak.
WOLFF ERNŐ, BUDAPEST, ELENFÖLD.

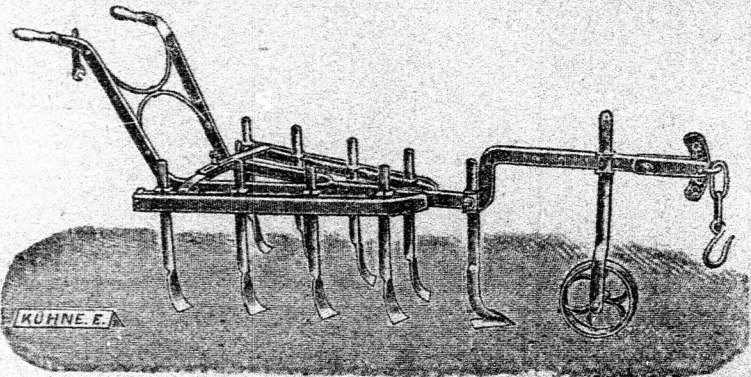

Mindennemü kapálóeszközöket

COLUMBIA kultivátorokat
 Herrmann-féle kukoriczakupálókat
 Laass-féle kapológépeket szállít:

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyára **Mosonban**

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körut 57/a.

Ponyvák

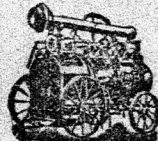
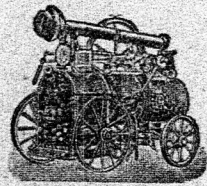
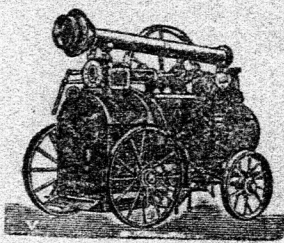
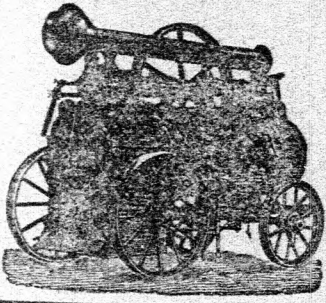
és ZSAKOK a legjobb kivitelben,
 valamint mindennemü javításokat
 pontosan és gyorsan szállít az

Különös figyelembe ajánljuk pokróczainkat, vízmentes ponyvával bélelve, valamint abrakos tarisznyákat.
 Arjegyzék, minták kívánatra ingyen és bérmentve küldetük. 6215 Telefon 30-95.

Első magyar villanyerőre berendezett zsák- és ponyva-
 varró- és javító-vállalat Budapest, V., Sziget-utca 9.

FEHÉR MIKLÓS GÉPGYÁR R.-TÁRS.

BUDAPEST, Külső Váci-ut 80. (Révész-utca sarkán.)

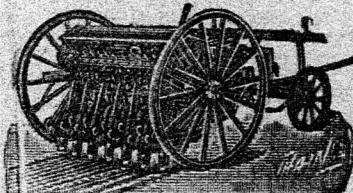

A magy. kir. államvasutak gépgyára gépeinek
 eladása. >> Mindennemü gazd:sági gépek és eszközök.
 Használt és javított lokomobilok
 és gőzszéplőgépek. <<<<<<

Csere-tüzletek kúttetnek.

Érdeklődőknek
 felvilágosítás
 díjtalanul.

Saját gyártmányu
 tolókerekes
 rendszerü
 vetőgépek.

"Patria" Irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása. Budapest, IX., Öllői-ut 26. szám. — Az Első Magyar Papiár-pár r.-t. papirocna.

KARTELEN KIVÜLI MŰTRÁGYÁK,

azonnali és őszi szállításra, répaszelet,
 korpa és összes erőtakarmányok
 legolcsóbb napi-árban szerezhetők be a

MEZŐGAZDASÁGI ÁRUHITELBANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL

BUDAPEST, V., BATHORY-UTCZA 5. SZAM

Bankosztály: előnyös feltételek mellett nyújt mezőgazdáknek
 személyi hitelü kölcsönöket kezes nélkül.

16 darab egyéves, hazai fajta szőke mangalicza

tenyészkansertés eladó

gróf Károlyi Mihály ur ömeltósága debrői uradalmában. Szives
 megrendelések **Jószágfelügyelőség Kompolt,** u. p.
Kápolna, Hevesmegye czimre kéretnek. 6334

Eddigi költségeinek %₁₀-ét takarítja meg!

FIX

meszel,
 fertőtlenít,
 kátrányoz,
 karboloz,
 mos,
 permetez, stb.

Számos előny
 az ecseteléssel
 szemben.

Semmi
 készület
 nélkülöz-
 hetetlen
 mindenkinek.

Több ezer elis-
 merővel ren-
 delkezésre áll.

Sikeres, biztos és hathatós veszmentesítés. Kérje a 235. sz. prospektust

KRÁSA RUDOLF-tól, Wien, VII., Kirchengasse 37.

A földmiv
 és a gazdasá
 zásáról" szől
 gazdasági sz
 törvényjavasl
 javaslatba.

(Megjegyzé
 szoknak azo
 melyek válto
 jük fel. A me

A 3. §. negy

A szolgál
 tént beszegő
 védelmet áll
 törvényes ké
 kiskoru csele
 a gazda házi

Indokolás

Az érvény
 cseléd házi f
 lat a cseléde

gazda házi f
 pontjából hely

met a cseléde
 jük ki, mert

a 18-24 év k
 a könnyelmű

kodás kora.
 boldogul, ha

kiesik; már p
 szemben se t
 és a közrend

a törvény tis
 látja benne a
 séget, ami c

cseléd leg töb
 előrelátó arra
 nyait mérlege

gazda mint e
 hogy érzéken
 veszteséssel su

Az 5. §.
 szövege:

Annak, aki
 idő alatt utle

Indokolás

A javaslat

elbocsátó bizon
 utlevelet kiad

bocsátó bizon
 megszüntte el

a cseléd a k
 lező szolgál

elszámolás e
 engedhető m

hatóság a b
 lejártáig elba

esetén a cse
 el nem enge
 történhetnék

lejártá előtt
 nálja, mikor

már új szerz
 a szerződés

sult. Javasl
 törvényjavas
 viszonyban l

tassanak ki.
 cselédnek ut
 mindenesetre

A 14. §.